Ն. օ. 4816 — 1881 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 17 ԲԻՆԱՇԽԷՄՊԻՀ 22 ԻՆՃԻ ՍԻՆԷ ԱԼՕՖՐԱՆԿԱ ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ ԲԻՆԱՇԽԷՄՊԻՀ 29 — Ն. 4816

ԳԻՆԸ ԹԵՐԹԻՆ

Իսթանպոլ իչին սէնէլիկ մէճիտ 10
Սկիթը այ » 5
Իւչ » » 3

Թաշրաբար իչին մէճիտիէ 10
Սկիթը այ » 5
Բոսթա իւճրէթի պէզէ այիտ տիր

ԻԼԱՆԼԱՐ

Գիրինճի տէֆա իչին սահմանը 3 ղ.
Իքինճի » » » 2 ղ.
Իւչիւնճի » » » 1 ղ.

30 ՓԱՐԱ.

Մասիսի Էջերեան

ՄԻԻՆԱՏԻՒ ԷՐԱՃԻԵԱՍ

Իյնէ սրրասրնա գօնուլմասան իլանաթ ու իխթարլարը սահմանը 5 ղ.
Մէքթուպլար Կ. Պ. Փանուսեան իսմինէ եազիլիր
Իսթանպոլտա, Գալաթատա Բէնլիչէնպիհ-պազարընտա Իրսի խանընտա Ն. 41։

١٢٤٧ ՔԵՍԱՆՈՒՆԻ ԷՎՎԷԼԻ ١٧ ١٢٤٩ ՍԷՖԷՐ ٨ 30 ՓԱՐԱ.

ՐԷՃԱ

Երլպաշը եազը օլտուղունտան, թաշրաբարտա պուլունուպ տա, Մանզուսէ պէտէրլինի հէնուզ իրուալէ հիմնէթ իթմէմիշ պուլունան զաթլարրն, իրսալէ հիմնէթլէրինի ըէճա իտէրիզ։

ԻԽԹԱՐ

Էտարբ Փարիս նամ նատիր իւլ էմոալ քիմիապրն թէրճէմէ վէ թապուն նէշրինէ տէվամ իյլէմէքտէ, վէ հէր կիւն պիրէր ճիւզ չըգարմադտա օլտուղունուզ, վէ պու կիւնէ գատար 3½ ճիւզ չըգմրշ օլտուղու մալիւմ տուր։

Զօգբոր պու քիմիապ հազդընտա իբի չէյ մէրադ իթմէքտէ իմիշլէր, չէօյլէ քի, պունա տէվամ վէ իգամտամ իտիլէրէք պիթիրիլէճէք մի տիր, եօգսա պազը քիմիապար կիպի պուսուր պէրտազլանաճակ մը որը վէ իքինճիսի տախի, պունուն թէքմիլի գաշ ճիւզ օլտաճակ, վէ նէ վազբթ պիթէճէք տիր։

Գիրինճիյէ ճէվապ վիրէրէք տէրիզ քի, երկիրմի իքի սէնէլիք դազէթամզըն տէվամընտան գիեատէ, պու քիմիապն տէվամ վէ իբմալընա ահտ ու ատազ իթմիշիզ տիր։ Օլ պապատ ասլա շիւպհէ ճայիզ տէյիլ տիր, չինքի պու քիմիապ, պիզիմ իթիդաթմըզճա, միլլէթիմիզէ պիյիրք պիր խրատէթ ատերլաճակ, վէ պատիի իֆթիխարըմըզ օլաճակ տուր։

Իքինճիյէ տախի ճէվապ վիրէրէք տէրիզ քի, մէտրիս ոնմատա էն ազը 360 ճիւզ օլուպ, վէ կէլէճէք Ծնունդա գատար մնթլագա պիթիրիլէճէք տիր։

Շունու տախի ունաթմատերզ իշարա քի, եիւզ ճիւզէ պաիզ օլտուգտա, մնթլագա իբրամիյէտ վատիվիզ իճրա իտիլէճէք, վէ պուտա մարաքն ասնլարընտա վուգուպուլաճակ տուր։

Մէզքիւր քիմիապա շիմնիտէն ապօնէ եազբլմագ արզու իտէնլէրէտէն, նըսֆը իչին 4 մէճիտ, վէ գուարէթի օլմասանլարատան տախի պիր բուպու իչին 2 մէճիտ թալէպ օլունուպ, թաշրաբարտան բօսթա բարաբը տախի թալէպ օլունմատաճակ տուր։

Պիլիք տէօրթ ճիլատ թագսիմ օլունտաճաղընտան, հէր ճիլսի պիթտիկիտատ իբիշէր պուչուգ մէճիտատ տուր։

Մէզքիւր քիմիապատան ալմագլը-դա արզու իտէն զաթլարրն, Իզմիրտէ Միսակ էֆէնտի Մօրուգեանէ, Ատանատա Արիստակէս էֆէնտի Գասպարեանէ, Մըսըրատա Կարապետ էֆէնտի տէր Ադամեանէ, Գուրսատա Կարապետ էֆէնտի Դալեօնեանա, Թրապզոնատա Վարդան էֆէնտի Խաչեանա, վէ Էտիրնէտէ տախի Սարգիս էֆէնտի Յովակիմեանէ միւրաճաալարըմընը ըէճա իտէրիզ։

Բէզալիք Տիւսթուր իչին տախի,

* * *

Եարընքի նիւսխէ միզոտ, Նիկոզոսեան էֆէնտիյին կիւղէլ պիր պէնտի տէրճ իտիլէճէք տիր։

ԹԷԼԷԳՐԱՖ

ԱԾԱՆՍ ՀԱՎԱՍ

Բարիս, 26 դեկտ.

Բարիս զազէթասընըն ալտըղը մալիւմաթը միհթէմէլէյէ (հաւանական) նէզարէն, Իթալիանըն Տէրիսատէթ սէֆիրի գօնք Գօրթի, տէվլէթի մզքիւրէնին Բարիս սէֆիրի նասպ ու Թայէին օլունտաճագ տըր։

Բարիս, 28 դեկտ.

Ըէսմի զազէթա, պարոն տը Փուրսէին Պէրլին վէ գօնք տը Նօտօրտինին Սէն-Բէթերպուրկ սէֆարէթլէրինէ նասպ ու Թայէին օլունտուգլարընը իլան իտիյօր։

Թունուս, 26 դեկտ.

Թունուսատա Իթալիա գանշէլէրեասընըն պիրինճի թէրճէմանը Մ. Բէսթալոցցա, Միսթագիլ նամ Աքալ զազէթասը իտարէսինէ վիրտիկի մալիւմաթը մէյտանը ինթիշարա չըգմասընտան սօնրայը խսթիֆասընը վիրմիշ տիր։

Ռօմա, 26 դեկտ.

Իթալիա հիւքիւմէթի, Բարա ճէնապէլէրինին հուրրիյէթ վէ խսթիգլալիյէթինի դավիէն թէէմին իթմէք մէսէլէսի իլէ սղրաշըեօր։ Պունուն տա սէպէպի, թէէմին մէսէլէսինէ պիր սըֆաթը ուսմամիյէ կկյտիրէրլէք, տիւէլի սայիրէնին իչէ գարըշմասընըն էօնիւնիւ ալմագ իմիշ։

Վիէննա, 27 դեկտ.

Ռումանիա հիւքիւմէթինին վիրտիկի իյզահաթ իւզէրինէ, Թունա մէսէլէսինատէն տոլայը Ավստրիա վէ Ռումանիա պէյնինէ վագը օլան մէսէլէ քեամիլէն թէսվիյէ օլունմուշ տուր։

(Լէվանդ Հէրալտ մախսուս ռենկէրտ)

Լօնտրա, 28 դեկտ.

- Եէնի պիր թիճարէթ ահտնամէսի իմզալանմասը իչին, Ինկիլթերրա վէ Ֆրանսա տէվլէթլէրի պէյնինէ մուալլագատա գալան մուհապէրաթ եէնիտէն պաշլանըմշ տըր։

ՏԱԽԻԼԻՅԷ

Սապրգ պաշ վէքիլ Գասարի բաշա հազրէթլէրինէ պիրինճի ռիթպէսէէն պիր գրթա նիշանը տիյի Օսմանի իհսան պույրուլմուշ տուր։

Ինկիլթէրրա սահապը թահվիլաթը վէքիլի Մ. Ռուբ., տիւնքի կիւն Պրինտիզի թարիգիյէ Ինկիլթէրրա[illegible] բանտա սահապը թահվիլաթը վէքիլի Մ. Վալֆրէյ տախի եարընքի ճիմասա կիւնիւ Վարնա թարիգիյէ Փարիսէ ավտէթ իյլէեէճէք տիր։

Տիւն Իրան Շահը Շահամէթլու Նասրէտտին Շահ հազրէթլէրինին էէօվմիւ ճիւլուսու օլմագ միւլապէսէսիյէ, էօյէ վագթը պէր մէօթատ գարաղօլ սէֆինէսինատէն թոբ էնատատէ իլմանընա միրուտինի միւթէգիպ, քէնտիսինէ մախսուս օլան շամանարաեա պէնտ իթմէք իւզրէ, մանօվրա իճրա իտէր իքէն, օրատա 43–44 նիմէրօլու շամանտրալարա մէրպութ պուլունուպ, Մէսաժրի Ֆրանսազ գումբանեասընա մէնսուպ օլան, վէ պու կիւն Մարսիլեատա միթէվէճճիհէն հարէքէթ իթմէկէ հազըր պուլունան Բրօվանս նամ վաբօրան սանճագ թարաֆընէն պաճա հիզասընտան միսատէվ իտէրէք, խայրճա մահէլի գըրկշ օլմասընա մէպնի, տէրունինատ պուլունան եօճբէյ իլէ գարդաշտան վէ թարֆէրի վաբօրանըն լատը միմբին օլմատաճաղընը տէրք իտէրէք, պէլ մէճպուրիյէ թէրք իլէ, տիշարընա չըգմըշ, վէ լիման տայիրէսի թարաֆընատան ըմմօրքէօրէր կէօնտէրիլմիշ իսէտ, զիքր օլունան Ֆրանսազ վաբօրունուն գըրըլան վէ տէլինէն մահէլինին պիրքիւկիւ ճիհէթիյլէ, թախլիսինէ չարէ պուլունամատըգա, 20 տազիգէ գատար պիր զէման զարֆընտա պուլունտուղու նօգթա տա տէրունինէ սու տօլարագ, զարգ օլմուշ, վէ միւսատէմէ իյլէեէն Բուսիա վաբօրունտա հիչ խատար ու զարար կէօրիլմէմիշ տիր։ Ինանճա հիչ թէէֆթաթ օլմաերգա, իչինտէ պուլունան էշեա քեամիլէն վաբօր իլէ պէրապէր զարգ օլմուշ, վէ վաբօրու մէզքիւր 1612 թոնէլաթօլոգ պուլունմուշ, վէ Տէրատատէթ լիման խատարէսիյէ Գարաղօլ կէմիսի զապթանընընը վէ պիլ խատտա Տիլավէր բաշա հազրէթլէրինին իկատամ ու զայրէթլէրինատէն տօլայը, գումբանիա թարաֆընատան պէեանը թէշէքքիւր իտիրմիշտիր։

Պիզիմ ալտըղըմըզ մալիւմաթը խուսուսիյէ նէզարէն, մէզքիւր Ֆրանսազ վաբօրունտա պազը էրմէնի թիճարանընընը տախի մալլէրի վար իմիշ իսէտ, հէլէ սիկուրթալը օլտուղու մանէլ մէՀՀունիյէ իշտիրմիշ տիր։

ԱԶԳԱՅԻՆ

ԻՍԹԻՖԱ ՄԷՍԷԼԷՍԻ

Իքի հափթատան պէրու Ս. Պատրիարք Հայր հազրէթլէրինին իսթիֆասընա տայիր, Պապը Ալիտէն հիչ պիր խատէր չըգմատըգը տօղրուսու ճայը թէճճիւպ վէ թէէսսիֆ տիր։

Պիզ, շու հալին սէպէպլինի պիր քիչլի քէշֆ իտէմէեօրուզ. վէ ումուրու տէվլէթ վէ միլլէթ զարար կէլմէյէ պիր հալ մէհալլէսինի տէֆինէ նի՞չին հիմմէթ գօսթէրմէսինատըգը ազրլ իրտիրէմէ կօրուզ։

Մալիյէ մէսէլէսի պիթմիշ օլտուղու, վէ սըրա իսլահաթ մէսէլէսինէ կէլտիկի հալտէ, վէ պունու տա պիր ան էվվէլ իճրայա Զաթբ հազրէթի Եէհրիյարինին նէյեաթը խայրիյէյի Միլլիքեանէրինէ պիր տիկիլ օլմազ իւզրէ, Խիւտավէնտիկար վալիսի տէվլէթլու Ահմէտ Վէֆիզ բաշա հազրէթլէրինին, խուսուսի սուրէթմէ ճէլպ օլունտուղու սէօյլէնիրմէքտէ օլտուղու հալտէ, միլլէթին պէօյլէ բաթրիզսիզ պըրազըլմասընա նէ՞ մանէա վիրմէլի։

Պու պապատ պաշգա պիր սէօզ սէօյլէմէկէ լիզում կէօրմէյիմ, անճագ թէպատա ու պէնտէկեան հազազընտա հէր վազթ մէպզուլ պույրուլան Ինայաթը ճիհանատէրէճատթը ճէնապը Միլլիքտարինին, պիր ան էվվէլ շու մէսէլէյի մուալագանընը հալլ ու թէսվիյէսինէ միւնասիբ պույրուլմասընը, միլլէթ նամինա, ահիդանէ իսթիտատ իտէրիզ։

* * *

Էտիրնէյէ Առաջնորդ ինթիխապ օլունան Մատթէոս Սրբազան Իզմիրլեան, սըՀՀէթինին ատէմի միսատատէսինի [illegible] ուսուսա, Էտիրնէյին տէվսոը [illegible] օլմագ միւնասէպէթիյլէ, իմ[illegible] մէէմուրիյէթի մէզքիւրէտէն իսթիֆա, անճագ, պէօյլէ պիր ինթիխ[illegible] քէնտիսինի թէքրիմ իտէ, [illegible]հէլլի մէզքիւր Գաւ. ժողովունա իպրազը թէշէքքիւր իյլէմիշ օլտուղունու Հայրենիք եազբյօր։

* * *

Տիւն Վարչական խորհուրդ Բաթրիգխանէտ ենիգատ իթմիշ տիր։

* * *

Մէզքիւր ղազէթանընը ռիվաեթինէ նէզարէն, Զապթիէ նէզարէթի ճէղա մահքէմէսի թարաֆընատան, Բաթրիգխանէտ կէօնտէրիլէն պիր թահրիրաթը ըէսմիեէ, Խիզան Ուսումնասիրաց ճէմիյէթի թարաֆընատան կէչէն սէնէ մարտայընատա իլան օլունան պիր նիզամնամէյին մուհարրիրինին, ճէմիյէթին ըէյիս վէ ազասընընը էսամինի վէ մահէլլի իդամէթլէրինի պիլտիրմէսինի վէ մէզքիւր նիզամնամէ ատէն պիր ատէտ նորայր էֆէնտինին լուղէթ քիմիապընատան իհտա իյլէմիշ տիր։

* * *

Խրիմեան որբազանընը Վանտա թէէսիս իթտիկի Զիրաաթ մէքթէպինէ Ռուսիա թիճարանը 2000 ռուպլի իհտա իթմիշլէր տիր։

* * *

Տիւնքի Լէվանթ Հէրալտտա մանէլ իֆթիխար օգունտուղունա նէզարէն, տալէն Գայսէրիյէի օլուպ, զարէն, Թաղրիգխանէտ կէօնտէրիլէն պիր թահրիրաթը ըէսմիեէ, Խիզան Ուսումնասիրաց ճէմիյէթի թարաֆընատան կէչէն սէնէ մարտայընատա իլան օլունան պիր նիզամնամէյին մուհարրիրինին, ճէմիյէթին ըէյիս վէ ազասընընը էսամինի վէ մահէլլի իդամէթլէրինի պիլտիրմէսինի վէ մէզքիւր նիզամնամէ ատէն պիր ատէտ մահքէմէյի մէզքիւրէեէ իրսալինէ միսթէտի իմիշ։

* * *

Գալատէն Խորենեան նամ ճէմիյէթի, մահէլլի մէզքիւր մէքթէպինէ պիր ատէտ Նորայր էֆէնտինին լուղէթ քիմիապընատան իհտա իյլէմիշ տիր։

* * *

Խրիմեան որբազանընը Վանտա թէէսիս իթտիկի Զիրաաթ մէքթէպինէ Ռուսիա թիճարանը 2000 ռուպլի իհտա իթմիշլէր տիր։

* * *

Տիւնքի Լէվանթ Հէրալտտա մանէլ իֆթիխար օգունտուղունա նէզարէն, տալէն Գայսէրիյէի օլուպ, զարէն, Իսթանպոլտա, Բօպէրթ գօլէժտէ թահսիլլի իլմ ու ֆիւնունա, բէֆիգլէրինէ ֆայիպ օլուրճասընա, իքմալը տէվլ վէ ախզը շէհատէթնամէ իթտիքատէն սօնրա, Լօնտրայա ազիմէթ իթմիշ օլան Ցարութիւն Լֆէնտի Մօսիչեան Օքսֆորտ Տոր Էտ Ֆիւնունա գասպուլ օլունմուշ վէ մէզքիւր Տոր իւլ Ֆիւնունա (հէնիվերսիթէ) իլը տէֆա Հայ օլտուղ գասպուլ օլունան, Մօսիչեան էֆէնտի իմիշ։

Պու մունասէպէթլէ միւմայլէհին ազրըպպասընը թէպրիք վէ միլլէթիմիզին սայիր էհլի սերվէթ էվսաֆընընը էօյլէ էտնա ընընքիլարտա գալմայրպ, Մօսիչեան էֆէնտի կիպի, մէյտանը իւլում վէ ֆիւնունտա թէրազգը վէ թէգատատիմ իթմէկէ սայ վէ զայրէթ իյլէմէլէրինի թավսիյէ իտէրիզ։

ԲԱՂԻՇՈՒ ՎՐԱՑ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

Այս մի դիտողութիւն ընդունելի ազգային մէ ժողովրդեան բարեկամ՝ որ ո՛չ երբէք անձնական նպատակ մը չունի, բայց միայն ժողովրդեան բարոյական շահը՝ մանաւորէն ընդհանուրին վերածելով, և կը յուսամ որ իմ սիրելի եղբայրակիցներս ալ զայս զգալով իրաւունք տալու շնորհն պիտի չզլանան ինձ անմեղադիր համարելով ներկայ փոքրիկ յորդորաբանութեանս դոյզն ինչ տարբ մասերուն մէջն ալ՝ զոր կը հարկադրիմ յարակցել տողերուս՝ դարձեալ հնարաւոր համարուած ընդհանուր ուղղութիւն մը կէտ նպատակի ունենալով։

Բաղիշեցի համաբեռ՝ դէպ զուած հասարակային իրաւունքը պաշտպանելու դիմակով՝ տեղւոյն ազգային լրագրերու միջոցաւ ինչ ինչ յօդուածները կը տեսնուին իբր աղերսագիր կամ բողոք առ Սրբազան Պատրիարքն. այս բողոքագրեր մի զկնի միոյ մայրաքաղաքս կը հասնին ստահճանաբար սատիկ ոճերով։ Զրկեալն կաղաղակէ բնականաբար, և բողոք Բաղեշեցւոյն եհաս յականջս Սրբազան Պատրիարքին և ազգային վարչութեան։ Սրբազան Պատրիարքին և վարչութեան պարտաւորութիւնն ինչ էր, վարդապետ մը զրկել իբր միջնորդ խաղաղութեան երկու հակառակ կողմանց, որպէս զի երկու կուսակցութեանց փոստերը մտիկ ընելով խաղաղութեան խոչընդոտ եղած կրճիռները վերցուցնէ և ժողովրդական անդորրութիւնը վերահաստատէ։ Սրբազան Պատրիարքը լմնցուց այս պարտաւորութիւնը, երկու կողմին ալ ազգարարեց և հրաւիրեց ի խաղաղութիւն, և յետ այնորիկ Տէր Սարգսեան Արժ. Արիստակէս վարդապետը կը ղրկէ ի Բաղէշ՝ Սահմանադրութեան օրինաւոր ժողովներն յարդարել և ամեն վէճ վերջացուցնել։ Վարդապետը գալով կը ձեռնարկէ Սահմանադրական սկզբունքը գործադրել ամենայն անաչառութեամբ, և ինչպէս՝ բուռն կամքերու առջև անաչառութեան կամ ճշմարտութեան ընդհարումները մրրկայոյզ փոթորիկներ կը հանեն, այսպէս ալ երբ վարդապետը հասարակային իրաւունքը պաշտպանելով՝ զանհատականն կը հարուածէ մեղմ բանիւ, ինքը կուտէ հարուածը ամուր բռունցով, և Սահմանադրութիւնը դառնէն ներս չմտած՝ ինքն ներսէն դուրս կը ճաղատի՝ թողով զժողովականս ժողովական ժիսորին մէջ։ և կը քալէ դէպ յիւր հայրենիքն ի Վան՝ մաղապուրծ զկեանս միայն

ապրեցուցեալ։ Ահա այսպէս վերջացաւ միջնորդական պաշտօնի մը առաջին նուագն։ Յետ այնորիկ Սրբազան Պատրիարքը Դեր. Սըրուանձտեանին կը յանձնարարէ մի և նոյն բարեբաստիկ պաշտօնը բաղիշու մէջ։ Սակայն Սրուանձտեանը իւր բնաձիր խոհեմութեամբ գիտելով քաղաքիս մէջը տեղի ունեցած սոսկալի կուսակցութիւնը և անոնց անբարի տրամադրութիւնները, նաև ի յուշ բերելով Արիստակէսեան կենախուզ անցեալը, առ ժամ մի՝ որպէս կերևի չեզոք դրութիւն մը կուզէ բռնել, որպէս զի ժողովուրդը ամբողջովին իւր գտնուած բարոյապէս փոանդաբեր վիճակի յառութիւնը շօշափելի կերպով զգալով՝ վարդապետին հաշտարար ջանիցը արդեամբ և սիրով համապատասխանեն. կամ եթէ ո՛չ՝ ինքը պարտավճար խղճի մը անդորրութեամբ փութայ երթալ յիւր պաշտօնատեղին՝ Ակն։ Դժբաղդաբար այս յուսացուած կէտն ալ ի դերև ելլելէն ի զատ, ահաւասիկ ռամկային սովորական հարուած մ՚ալ այս վարդապետին ինչպէս որ կը կարդանք լրագրի մը մէջ, «իւր անցելոյն մէջ ո՛չ նուազ փայլուն միապետական կղեր մը...» ևն։ Թէպէտև յիշեալ յօդուածը՝ եթէ ներելի է կարծել՝ օտար առաքելական ներշնչութեան կնիք մը ունենալ կը թուի՝ ազգէ ժողովրդեան մէջ գայլի մը սիրած անհովիւ առպարէզ մը գտնալու համար կղերական ազդեցութիւնը կատարելու նպատակաւ, սակայն ինչ որ ալ ըլլայ՝ սա ճշմարիտ է թէ մեր ազգայնոց գրեթէ հանրական սովորութիւն եղած է իրենց անհատական շահուց աղբիւրներէն դուրս ժայթքեալ կրից հոսանքներուն զոհ տալ զիրենք խաղաղացնելու պաշտօն ունեցող խեղճ կղերները, և յետ այնորիկ երկաքանչիւր կողմը իւր կամքը յառաջ տանելու դիտամբ տա՛ մեծաբերդ քաջ բարոյական տեղագրային Պատրիարքարանի դիւանական գրասեղանները, և եթէ կարևորութիւն չտրուի կամ ուշացուի, լրագրերուն մէջ զաշխարհ թնդացունել։ Ահաւասիկ ճիշտ այս կարգէն է Բաղիշեցի ազգայնոց թնդումներն ալ, կարդա՛ երկու կողմին բողոքներն ալ, երկոցունց փաստերն ալ եթէ մանրաքննին կըշռադատես, իրաւացի կը թուին երկուքն ալ, սակայն այս երկու դիմակաւորեալ փաստերուն մէջ պարզ և ստոյգ ճշմարտութիւնը գտնալ և այն ճշմարտութեան վրայ երկու հակառակ կողմերը միացունելու մէջն է դժուարութիւնը, քանզի անձնական շահուց մակամտածական յաւակնութիւնը երկու ներհակիր կուսակցութեան սրտերը ու մտքերը դրաւելով՝ յօդս ցնդէ միջնորդական ամէն ջանքերը։ Պատրիարքական աղդարարութիւնները, և յետ այնորիկ կելլէ կանարդէ և կը մրոտէ իրենց առաքուած Աւետարանի մշակաց ճակատներն ալ։ Ալ ի՞նչ ընել պէտք էր Բաղիշեցւոց, բնական է որ Պատրիարքարանն ալ այս տարակոյսի մէջէ, զո՞ առաքեցից առ այն ժողովուրդ։ Ի հարկէ, Աւետարանի մշակաց երբ անդամի թիւը չմնացաւ, պէտք է որ տանուտէրը մշակ մ՚ալ ղրկէ այդ գործներուն, այսինքն վարդապետ մ՚ալ՝ որ միանդամայն երկու կողմին ալ հաճոյ լինի կամ գոհացունէ՝ որ անհնարին է։ Բայց աւելի դիւրինն և հնարաւորն այս չէ՞ որ Բաղիշեցիք իրենց մէջէն միայն այս մէկ բանը վերցունեն, այսինքն, անձնասիրութիւնը՝ որ ամէն յուզմանց և մարտից կրից և կացից աղբիւրն է, ժողովրդական բազմադիմի թշուառութեանց սկզբնապատճառն է, որ ինչպէս ուրիշ քաղաքները՝ նմանապէս և աւելի այս միջոցին Բաղէշի ազգայինքը մեծ անհանդստութեան և չփոթութեանց մատներ է, և որ յապագային անխուսափելի վտանգ մը կը սպառնայ իրենց, և իրենց շրջակայ գիւղաքնակ համազգեացը, ինչպէս որ իրենք ալ կը նախատեսեն կը գրեն և միանդամայն՝ ո՛վ զարմանացս, կը յաւակ[illegible] նոյն հակառակութեան մ[illegible] [illegible] երշդ զամենայն ազգաղակ և գիրշուառութիւն. բ[illegible] զհիւանդութիւն և ահա չ[illegible] պիտոյ բժիշկ ողջոյց։ Ընդհանուրին շահը մտածող անհատք՝ իւր անձնական շահը մտածած կըլլայ, քանզի ինքն ալ ընդհանուրին մէկ մասն է. և փորձով իսկ տեսնուած է, Վա՛յ անոր որ իւր անձնական շահուն կը զոհէ հասարակութիւնը, և հաղարաւոր իրեն նման անձանց կամ ընտանեաց թշուառութեամբը կը գնէ իւր մէկ անձին եպերելի երջանկութիւնը կամ փառքը. լա՛ւ էր նմա՝ եթէ չէր իսկ ծնեալ մարդն այն։

Բայց արդեօք կրնա՞յ գտնուիլ այնպիսի մարդ՝ որ մարդկային ամէն իրաւունքները, սէրը ու գութը առ ոտն հարկանելով՝ իր եղբարցը համաճարակ ժանտախտ մը լինի՝ սպառսպուռ ծախել մաշել բոլոր ընկերական երջանկութիւնը։ Ըստ բաւականութեան մտածելով անհընարին պիտի լինի մարդու մը այնքան դժնէութեան հասնիլ՝ մինչև գազանային անգթութիւն իսկ սարսափիլ անկէ. բայց և այնպէս՝ ներհակ հարուածներէն բռնկած կիրքերը երբեմն կը ծնանին զայնպիսիս, իբր պատուհաս ժողովրդեան մէջ՝ որ իրենց եսականութիւնը կամ ամբարհաւաճութիւնը խորտակելու համար կարժանանան, որպէս զի իւր ներքին բարոյական կրթութեան հոգ չտանելով անանձնաճանաչ գոռոզութեամբ մը ուրիշներուն դէմ մաքառող հակառակասէր ժողովուրդը՝ հզօրաց սարսափներուն տակ ճմլուին և բարեաց արժէքը ըստ արժանւոյն գնահատեն, և այն ժողովուրդն՝ որ իւր նուազ տաղանդին հանճարին և անպիտան հարստութեանը յենլով՝ քան զինքն աւելի տաղանդաւորներուն և հանճարեղներուն հետ անմտաբար ի վէպ գալու ամբարտաւանութիւն ունէր, զօրաւորագունի մը բարբարոս քաղաքականութեան առջև ընկճելով՝ իր չափը և արժէքը իմանայ և խոնարհի և այնուհետև դպայ իւր պարտաւորութիւնները առ իրմէ մեծն և առ հաւասարն։

Բարձրաբերձ ամբոր ամբարտակները՝ ռումբերն կը փշրեն, հզօրաց բարձր և հաստատուն կամքերը [illegible] հեզութիւնը կը տապալեն։ Մի՛ ըսեր, թէ հզօրաց առջև զիջումը տարկութիւն է, այլ մեծ խոհեմութիւն է՝ որ երկու կողմերն ալ միապէս կը շահի և երկոցունց ալ պարիս կը բերէ, և աւելի զարմանալին այն է, որ քու խոնարհութեան առջև նա կը շառագունի. և մինչ նա բարձր դիրք մը բռնելով մեծ պատիւը իրեն սեպհականել կուզէր, դու ստորէն այն բարձրութեան դափնին դիւրաւ կը յափշտակես. դու ստոր դիրքովդ կը բարձրանաս, և նա իւր բարձրութեամբը կը խոնարհի, և այն ատեն կըսկսի ամչնալ և պատուել զքեզ, և երկոքին միանդամայն կը զգաք թէ իրարու եղբայր է՛ք և միայն անձնական սրեւէ կիրքերն զձեզ տարանջատեցին, և այնուհետև կսկսիք իրարու վրայ կարեկցութեամբ նայիլ և մարդկութիւնը յառաջ տանիլ։

Խօսքս կրկին մանաւորելով առ ձեզ կուզեմ, սիրելի եղբարք Բաղիշեցիք, բարձէ՛ք ձեր մէջէն անհատական կիրքերը, անձնական շահուց մտածութիւնները հինգերեայ հակառակութիւնները, ազգուական գոռոզութիւնները և ռամկական անմիտ դիմադրութիւնները, որոց սկիզբն անմտութիւն և վախճանը հանար ինամ և թշուառութիւն է։ Իրարու եղբարք միացէ՛ք մի ճշմարտութեան վրայ, միահամուռ աշխատութեամբ գործեցէ՛ք և աշխատեցէ՛ք քաղաքիդ յառաջադիմութեան վրայ, որ այժմ ուրիշ քանի մի քաղաքներու նկատմամբ ետ մնացած է։ Թող ատէ՛ք անմիտ և անստի կռիւները՝ որ կատարելոց գործեր չեն, բարոյական զէնքերով զրահաւոր դիմուեցէք ձեզ շրջապատող բարոյական զէնքերու դէմ. ժամ է հսկելոյ և ո՛չ ի կագս և ի կռիւս կաքաւելոյ։ Եւ եթէ այսպիսի քաղաքաշէն միութիւն մը ձեր մէջը դոյանայ, ալ չէք կորսուանար արտաքին հաշտարար միջնորդութեանց, ձեր խաղաղութիւնը ձեր մէջէն փնտռելու էք, «Արքայութիւնն Աստուծոյ ի ներքս ի ձեզ է»։

Ռ-ԷՆ-ՍԸ

ԽԱՐԻՀԱՅԻ

ԼՈՒԻ ՊԼԱՆԻ ՃԱՌԸ

Իֆրաթ ճիւմհուրիյուն՝ան Մ. Վիքթոր Հիւկոնուն ըէֆիզի, վէ Ֆրանսանքն էն մէշհուր միւվէրրիխ-ֆէյլէսոֆու Մ. Լուի Պլանքն թաթիլդ (պօշամադ) իւղերինէ իրատ իթիրկի միւհիմմ պիր մէգալէնին էր. մէնիճէ թէրճէմէսի էլիմիզէ կէչմիշ օլտուղունտան, տէրճի սահիֆէյէ միւսարատաթ իյլէտիք։

Սիրելի քաղաքակցուհի՛ք և սիրելի քաղաքակի՛ցք.

Քանի տարիէ աւելի կայ, որ ապահարզանի (էրիկը կամ կնիկը թողուլ) խնդրոյն վրայ, Անգղիոյ մէջ հրատարակած էի իմ դիտողութիւններս, զորս առաջադրեցի այս իրիկուն ձեզ ներկայացնել։ Թէպէտ հին ըլլալով, թերեւս այնչափ կարեւոր չհամարուի, բայց իմ մեծայարգ ընկերս և բարեկամս, Պ. Այֆրէտ Նաքէ, այս խնդիրը, իւր փայլուն տաղանդով, մէջտեղ հանելով, և նորա շնորհիւ հասարակաց ուշադրութիւնը բուռն կերպիւ դարձած ըլլալով մի այնպիսի կարեւոր վերակազմութեան, որ ներքին կապակցութիւն մ՚ունի ընտանեկան կարգին, ընտանեկան կազմութեան և կնոջ նուիրական շահուն հետ, կարեւորութենէ զուրկ չկրնար ըլլալ։

Հրէից օրէնքը կնարձակումը կը նուիրագործէր, կնարձակումը ընկերութեանց մանուկ հասակին կը վերաբերի, որ փոխանակ միութիւնը ներդաշնակութեան մէջ դնելու, տիրապետութեան մէջ դրած է։ Սակայն, կնարձակման յաճախ կիրառութիւնի ընդհուպ պեղծման պատճառ եղաւ։ Եատ հեռու չերթանք, ահա ռաբբի Հիլէլի դըպրոցը, սա կ՚ուսուցանէր, որ մարդը իրաւունք ունի իւր կինը արձակելու, իւր հաղուստին ծալը (պուլեան) այրելուն համար։ Նոյնպէս ռաբբի Ա.քիպայի դպրոցը, որ թոյլ կուտար արձակել կինը, երբ որ աւելի գեղեցիկը կարենար գտնել։

Ի՞նչ յառաջ եկաւ ասկից, մարդոյ թոյլ տալէ ետք, որ արձակէ զիւր կին, թոյլ տուուեցաւ կնոջ ալ որ արձակէ իւր ամուսին։ Առաջին անգամ Մայամէ, Հերովդէսին քոյրը, կանանց տարած սոյն յաղթութեան [illegible] փոխադարձութեան իրաւունքը գործադրեց։ Պ. Գ. Գոնալթ, ապահարզանի վրայ իւր յօրինած դրքին մէջ, կը բարկանայ մի այդպիսի յաղթութեան, զոր մի [illegible] կը կոչէ։

Ես գիտեմ, թէ վասն է՛ր կը բարկանայ կղերական և միապետական բռնապետութեան վարդապետնե-

(122)

ԹՈՒՃՏԱՆ ԳԸԶԼԱՐ

պիր եբլտրբմանա վուրուլտու։

Հէքիմ Մարսիալը էլլերինի էլինէ ալտը։

—Աճա՛յիպ, պուզ կիպի սուգ տուրլար... —տէտի մէրգում պիր թէսճճիւպ իւղրէ։

Վէ իքի բարմագլարքնը տամարը իւղրինէ դոյտուգտան սոնրա,

—Նապղը տա հէմ սըդ սըդ աթմագտա տըր, վէ հէմտէ Նիզամըզ սուրէթտէ... —պէն զանն իտէրիմ՚քի, մէրգումուն ագլը տախի պաշընտա տէյիլ տիր...։

—Խա՛յր... խա՛յր... —հէմ կէօրմէ՚քտէ վէ հէմտէ իշիթմէ՚քտէ տիր. —տէյի պաղբրաբ ժօրժ։

—Ինանը՛ըմբսընըզ, էօյէ օլմասընա։

—Պագընըզ պիր քէրրէ կէօղէրինէ՛, պագընըզ... —հէր նէ գատար տօտագլարը սէօյլէմէ՚քտէ տէյիլ իսէլէրտէ, կէօղէրի սէօյլէմէ՚քտէ տիրլէր...։

Զանն իտէրսին՝ քի, Մարսիալը կէօղ գաբագլարը, ժօրժուն սէօյլէտիքլէրինի թասիդ նիյեթիյլէ օյնամագտէ իսիլէր։

—Հա՛, անլաշըլտը, —տէտի տօգթօր, —չո՛գ զարլըպ պիր հալ, —Մ. Մարսիալ պու սապահ, հիչ պիր մահէլլտէն, ֆէնա պիր խապէր ալտը՝ մը իտի. —հիչ իւղրինտէ պիր սինիր կէրկիլէնմէ՚քլիկի ղուհուրա կէլտի՝ մի իտի։

—Խա՛յր, զանն իթմէմ... —էկէր էօյլէ պիր շէյ օլմուշ օլսա իտի, պէհէմէհալ պանա սէօյլէր իտի...։

—Հիչ պիր սատմ իլէ գավզա մուարագա իտիպատ, ֆէնա մէրթէպէտէ հիսատէթլէնմի՛ մի իտի, —տէտի տօգթէօր։

—Անը տախի զանն իթմէմ, էօյլէ պիր շէյ վուգու պուլմուշ օլմամալը տըր...։

Լագբրտրբ օտա ուշաղը ալտը։

—Էֆէնտիլէր, միսսատէնիզի ըէճա իտէրէ՚ք խապէր վիրիրիմ՚քի, հիչ էօյլէ պիր շէյ վուգու պուլմամբշ տըր...—տէտի մէրգում.—էֆէնտի պու սապահ տախի միթասը իւղրէ, հիչ պիր բահաթսըզլըղը վէ՚ք էտէրի օլմասըղը հալտէ եաթաղընտան չըգտը իտի...—քէ՚յֆիսէ բէ՚ք ալէա եէրինտէ իտի...—քիմսէտէն մէ՚քթուպ ֆալան ալմատը, վէ միսսիս ժօրժտան էվվէլ քիմսէ իլէ ատ կէօրիւշիւպ դօնուշմատը...։

Տօգթօր պիր թարաֆտան պու սէօյլէնէն լոգբրտրբարա գուլագ վիրտիկի հալտէ, տիկէր թարաֆտան տախի, քէնտի «օսքիւլթասիօն» մուամէլէսինի իճրա իյլէմէ՚քտէ իտի, եանի Մարսիալը կէօքսիւնիւ վէ սրբթբնը գուլագ գօնուպ տիյնէմէ՚քլիկէ տէվամ իյլէմէ՚քտէ իտի,

Մէրգումուն վիճուտինի, պիր չօգ մահէլլէրինտէն, գավիճէ սուրէթտէ, իյնէ իլէ մուշթալատը։

Շէյլէ՚քի, մէրգում՚քէնտի թբրուսունտան, եանի ալտի չիզատնընտան, իյնէ կիպէ պիր ճէրրահ ալէթի չըգարտը, վէ՚քէ՚յֆիսէ՚նի հիսսինի անլամագ նիյեթիյլէ, պիր չօգ մահէլլէրի էթլէրինի իյնէլէտի։

Մարսիալ պունուն իւղէրինէ տաբի, հիչ պիր հարէ՚քէթ իպրազ իթմէսի՚քտէն պաշգա, պիր իւրքմէ՚քլի՚ք վէ տիթրէմէ՚քլի՚ք էսէրի պիլէ կէօսթէրմէտի։

Վէ իշթէ պունտանտա անդաշըլտը՚քի, մէրգում իւղէրինտէ, հիսսէ տայիր հիչ պիր գուվվէթ գալմամըշ իտի։

Տօգթօր պիր գաչ տէֆա պաշընը սալտատը։

—Է՚յ, նէ՞ պուլտունուզ պագալըմ,—տէ՚յի սիւալ իթմէ ժօրժ։

—Էֆէնտի, պու պիր էնմէ օլմալը տըր...։

—Պիր էնմէ՞մի օլմալը տըր, —տէ՚յի պաղբրաբ ժօրժ։

—Էվվէլի, էֆէնտի, պաղը ղարիպ ալէամէթլէր տախի պիրլի՚քտէ պուլունտուղու հալտէ, պու պիր տամյատան իպարէթ օլմալը տըր.—պէ՚յնինտէ հիչ պիր էօղիւրիւ եօգտուր, ագլը վէ ֆիքրի եէրինտէ տիր, հալպուքի, հիչ պիր միւրաբնը տա պէեան իտէմէ՚քտէ տիր, չինքի հիչ պիր աղասընը օյնատամամագտա տըր... — բէտեր էֆէնտինիզ, կէօրմէ՚ք վէ իշիթմէ՚քտէ իսէ տէ, տօրա սէօյլեեէմէմէ՚քտէ տիր, վէ հաթթա պիր բարմաղընը պիլէ օյնատամամագտա տըր...։

Աճապա պու հալ պէօյլէճէ, խայլի վագբթ տէվամ իտէճէ՚ք մի տիր։

—Էկէր պիր հէքիմիլի՚ք շարբաթանը կէօրէճէ՚ք օլսա, վագտա բէ՚յդամ պէրիլի՚ք իտէրէ՚ք, օլ պապատ չօգ շէ՚յլէր սէօյլեեէպիլիր, վէ պիր գամ՚գբթ տախի թախսիս իտէպիլիր,—ֆագաթ, պէնճէ պէն էօյլէ պիր շէ՚յի գոպուլ իտէմէտիկիմտէն, սերպէսթճէ սէօյլերիմ՚քի, օլ խուսուստա պիր շէ՚յ սէօյլեեէմէմ։

—Նիհայէթ սաղալմասը միւմքին տէ՚յի՞լ մի տիր...։

—Միւմքինսիզ տիր, տիեէմէմ, լա՚քին շու տա սահիհ տիր՚քի բէ՚ք միւշքիլ տիր։

—Շիմտի հիչ պիր թէրթիպ իճրա իտէճէ՚ք տէ՚յի՞լ միսինիզ։

—Էլիմտէն կէլէն հէր շէ՚յի հէման իճրա իտէճէկիմ տիր։

—Էն էվվէլ նէ՞ եաբաճագսընըզ։

—Իլ՚ք եաբաճաղըմըզ շէ՚յ, պիր քէրրէ քէ՚յֆիսիզի կէօթիւրիւպ քէնտի եաթաղընա եաթըրմագ օլմալը տըր։

—Իմտի էօյլէ օլսուգտա, բէտերիմի պէն ումուզլաեաբմ, վէ պիզիմ օտա ուշաղը տախի տեագլարընտան թուքսունտա ալըպ կէօթիւրէլիմ։

—Անը՝ տահա իյիսի, քէ՚յֆիսիզի ասլա թտճիզ իթմէմէ՚ք իչին, գէլթուգ իլէ գալըբլըպ կէօթիւրմէ՚ք տիր, —տէ՚յի ճէվապ վիրտի տօգթօր. —Հէմտէ տահա զիեատէ գօլսայ տըր...։

—Հագգընըզ վար տըր...։

Ժօրժ իլէ խբամէթ՚քեար վէ տօգթօր, պիր պիրինէ եարտըմ իտէրէ՚ք, քէ՚յֆիսիզի եաթագ օտասընա կէօթիւրտիւրէր։

Գօրատա արգալարընտան կիթտի։

Զիւնքի, մէրգում, տօգթօրուն նէ եաբըպ վէ նէ թէրթիպ վիրճէճէ՚կինի անլամագըզ նիյեթ ու էֆէ՚քեարընտա իտի։

Մարսիալը սօռուպ եաթաղընա եաթըրտըլար։

Պատէհու տօգթօր՚քէնտի ըէյիթասընը եազտը։

—Կէօթիւրիւնիզ պունու էճզաճբեա, —աէտի օտա ուշաղընա, —էճզաճը սիզէ պիր մէրհէմ վիրէճէ՚ք տիր, մէգքիւր մէրհէմ իլէ, հէր եարըմ սաաթտա պիր քէրրէ օլսուղու հալտէ, կիւնտէ իւչ տէֆտա քէ՚յֆիսիզին վիճուտինի օվուշտուրատագսընըզ...։

—Եալընըզ պո՞ւ գատար մը, —տէ՚յի սիւալ իթտի ժօրժ։

—Շիմտի՚քի հալ, էվվէթ, եալընըզ պու գատար էֆէնտիմ։

—Տօգթօր էֆէնտի, Ճլա՞հ աշգընա օլսուն, բէտերիմին պիր ան էվվէլ սաղալմասընա սայ ու հիմմէթ իթմէնիզի ըէճա իտէրիմ։ Տիւշիւնիւրզ պիր քէրրէ, նէ՞ գատար ֆէնա պիր հալ տիր պու։ —պիզի

մէնիճէ թէրճէմէսի էլիմիզէ կէչմիշ օլտուղունտան, տէրճի սահիֆէյէ միւսարատաթ իյլէտիք։

Սիրելի քաղաքակցուհի՛ք և սիրելի քաղաքակի՛ցք.

Քանի տարիէ աւելի կայ, որ ապահարզանի (էրիկը կամ կնիկը թողուլ) խնդրոյն վրայ, Անգղիոյ մէջ հրատարակած էի իմ դիտողութիւններս, զորս առաջադրեցի այս իրիկուն ձեզ ներկայացնել։ Թէպէտ հին ըլլալով, թերեւս այնչափ կարեւոր չհամարուի, բայց իմ մեծայարգ ընկերս և բարեկամս, Պ. Այֆրէտ Նաքէ, այս խնդիրը, իւր փայլուն տաղանդով, մէջտեղ հանելով, և նորա շնորհիւ հասարակաց ուշադրութիւնը բուռն կերպիւ դարձած ըլլալով մի այնպիսի կարեւոր վերակազմութեան, որ ներքին կապակցութիւն մ՚ունի ընտանեկան կարգին, ընտանեկան կազմութեան և կնոջ նուիրական շահուն հետ, կարեւորութենէ զուրկ չկրնար ըլլալ։

Հրէից օրէնքը կնարձակումը կը նուիրագործէր, կնարձակումը ընկերութեանց մանուկ հասակին կը վերաբերի, որ փոխանակ միութիւնը ներդաշնակութեան մէջ դնելու, տիրապետութեան մէջ դրած է։ Սակայն, կնարձակման յաճախ կիրառութիւնի ընդհուպ պեղծման պատճառ եղաւ։ Եատ հեռու չերթանք, ահա ռաբբի Հիլէլի դըպրոցը, սա կ՚ուսուցանէր, որ մարդը իրաւունք ունի իւր կինը արձակելու, իւր հաղուստին ծալը (պուլեան) այրելուն համար։ Նոյնպէս ռաբբի Ա.քիպայի դպրոցը, որ թոյլ կուտար արձակել կինը, երբ որ աւելի գեղեցիկը կարենար գտնել։

Ի՞նչ յառաջ եկաւ ասկից, մարդոյ թոյլ տալէ ետք, որ արձակէ զիւր կին, թոյլ տուուեցաւ կնոջ ալ որ արձակէ իւր ամուսին։ Առաջին անգամ Մայամէ, Հերովդէսին քոյրը, կանանց տարած սոյն յաղթութեան իրաւունքը գործադրեց։ Պ. Գ. Գոնալթ, ապահարզանի վրայ իւր յօրինած դրքին մէջ, կը բարկանայ մի այդպիսի յաղթութեան, զոր մի [illegible] կը կոչէ։

Ես գիտեմ, թէ վասն է՛ր կը բարկանայ կղերական և միապետական բռնապետութեան վարդապետնե-

բուն ամենէն խիստը, Գ. Գոնալդ։ Ընտանեաց կազմութիւնը, տէրութեան ալ կազմութեան կը մերձենայ։ Նոքա որ կ'ուզեն տիրապետութիւնը միոյն մէջ, պէտք է, բնականաբար, որ միւսոյն մէջ ալ զայն փնտռեն։

Բարեբաղդաբար, նոյն իսկ արդարութիւնն ալ ունի իր տրամաբանութիւնը, որում, վաղ կամ անագան, պատմութիւնը իրաւունք պիտի տայ։

Նոյնը կը տեսնենք հռովմէական ընկերութեան մէջ, ինչ որ հրէականին մէջ։ Ապահարզանը անոնց մէջ ալ շատ չանցաւ, գործադրուեցաւ, կնարձակման դժնդակ պարտականութեան դործադրումէն ետք։

Ապահարզանի պատճառները կնոջ դէմ կա՛մ փոխադարձ էին կա՛մ մանաւոր։ Ամուսին մը կրնար ամուսնական կապը խզել։

Երբ կինը կամաւ վիժած լինէր ծնունդը։

Երբ այրերու հետ բաղնիք գացած ըլլար։

Երբ, առանց ամուսնոյն հաւանութեան, օտարականաց հետ կերած ըլլար։

Երբ ամուսնական բնակութենէ դուրս գիշեր անցուցած ըլլար։

Դարձեալ, Հռովմայեցւոց մի սովորոյթն էր, երբ ճանաչդութենէ վերադառնային, իրենց կիները դիմաւորելու յղել, որպէս զի ուրիշէն չլսեն իրենց այրերուն դարձը։

Իսկ Աթենացւոց մէջ, որոնք իրենց վարուց ազնուութեամբ և սովորութեանց քաղցրութեամբ միշտ նշանաւոր եղան, ապահարզանէն առաջ կնարձակումը չհաստատուեցաւ, որպէս Հրէից և Հռովմայեցւոց մէջ։

Ապահարզանը հանդիսապէս նուիրագործուած կը դանենք հոն Սոլոնի օրէնքներով։ Միայն ապահարզանի ձեւերը և զայն բացատրող բառերը ինչպէս ամուսնոյ էին, հոն, ինչպէս բոլոր այլուրեք, նոյն իսկ կանանց վերաբերող օրէնքը չինողներ ամուսիններն ըլլալով, ուստի՝ կը կոչուէր, քանի որ երբ կնոջ կողմէն պահանջուած ըլլար, ասա՝ կը կոչուէր։

Ասկէց զատ, կինը, իր խնդրագիրը դատաւորին ցուցնելու ստիպողականութեան ենթակայ էր, ստիպողականութիւն մը, յորմէ ամուսինը ազատ էր։

Ուրեմն ապահարզանը հրէական ընկերութեան մէջ ալ կայ, հեթանոս ընկերութեան մէջ ալ։ Սա կը գտնուի նաեւ քրիստոնէական ընկերութեան մէջ։

Ո՛չ եկեղեցւոյ հարք և ո՛չ Սինհոդոսք, ապահարզանի խնդրոյն վրայ ձայնակից եղած չեն։ Ամուսնութեան անլուծանելիութեան գաղափարը, եկեղեցւոյ վարդապետութեանց քարոզութիւնը ճիշդ կը հանդիպի այնպիսի արիւնհեղական մրցումներու ժամանակին, որոնք կ'ըլլային ընդ մէջ «Հոգեւոր» և «Ժամանակաւոր» զօրութեանց։

Ամուսնութիւնները անքակտելի հռչակելով, կամ մնաւանդ, զանոնք լուծելու իրաւունքը իրենց վերապահելով, պապերը իրենց կարեւոր և կանոնաւոր միջամտութիւնը կ'ընէին իշխաններու ընտանեաց մէջ։

Անոնք կ'ապահովցնէին այն զօրութիւնը, որով կը գերէին թագաւորներու կիրքերը Սուրբ-Աթոռի ճոխ տեսիլներով. կը պահէին մի գարշելի կապը, ի պատիժ բմբռատ իշխանաց, և կը քակէին զայն ի վարձատրութիւն հնազանդիցն։

(Շարունակելի)

ԼԱԹԱՅԻՖ

—Կէտի՛ր-Փաշաման նէ՞ չբգար։

—Պեղէ՛ֆ իշխանպար ըլա, եէ՛ էէ՛-ղէ՛-ժէ՛ օն-ժանլար չբգար։

Կէշէնլէրատ, շու սօնրաքիէրատէն պիր թաղբմը, գահվէնին պիրինտէ օթուրուպ, վարտը հա՛, կէլտի հա՛, ըբէ՛ըբ, տէր իքէն, պիր սէրիսոշուն պիրի, պօղաղրնա գատար չագմըշ օլաւզու, մէ տեսազատ տուրաճաղ վագթի պուլանմատըղը հալտէ, իչէրի կիրտիկինտէ, գահվէճի մէրգումա խիթապէն,

—Նէ՛ եաբայօրսուն, եա՛հու, տէօրթ թարաֆա տէվրիկիտօրսուն,

—Պիր չէյ ճիչէղ եաբաղըմտէօգ, շունլար քեսղըտա չարբըտէօրլար, պէնտէ տուվարա . . .

* *

—Իսթանպոլ գալաբրըմլարընտա կէօրիլէն պաշլըճա մահսուլաթ գա՞նղըլարը տբը։

—Գօլճա չամուր իլէ, ալէա՛, պէ՛ պիլի սօգաղ քէօրէ.գլէրի . . .։

Շու սօնրաքիէրին հէլէ պիգիմ ինանիմիպ՝ գբյամէթի եօգ իսէ ալ, Փարիս մուհաբէսի էնտարնատա, Ֆրանսզարը էլինէ կէչմիշ օլտա իսկի, սպգ.ը պէլքի Ֆրանգա գատար սամբըլը իսի։

*

—Զարմա՛յր, շու ճիզմիթ բաբաղարրնէն Անատօլուտա կէլմէլէրինէ նէ՞ տէրսին . .։

—Նէ՞ տէեէճէկիմ, տէնիզէ տիւչէն էրլանա սարբլբը, օնլարտա հէր եէրտէն իւմիտի քէստիրէրտէ, զէվալը Անատօլուլարա կէլմիշլէր, ճէնենէթ ճէհէնենէմ ախղ ա՛ եթաբ իթմէկէ չբզբչբյօրլար . .։

*

Ճէնապը աչդ.

Էվվէլքի կիւն պիր մահէլտէ, մէղբիւր ըսման օգումագտա իքէն, Սթա-Բինէն,

—Պէն կլի պիր ավ քէօրէկիյիմ...

Համբիկ ախպար իշիթմիկինտէ,

—Նէ՞, նէ՞, ավ քէօրէկի մի իմիշ . . .

Էվվէ՛թ, տէտի հազբրունտան պիրի, եանի սիզին կիպի պուրնու ուզագտան գօգու ալբը իմիշ . . .։

*

Գուրնազ հէրիֆին պիրիսի պիր գահվէեէ կիտէրէք, պիր իչկի ըսմարլար. Փագտի՞ արատա սիշարը չբգմասը իգթիգա իթմիկինտէն, իչկի իլէ տօրու օրան գատէհին ազբնա պիր քեսղըտ գօյարագ, քեսղըրարն իւզէրինէ,

—Իւչնէ ընէ՞-էէ-բոէ՞-ֆ, ատ յու եաղար։

Օնտան տահա գուրնազն պիրիսի իշին ֆէհմինէ վարբգ, կէլիր, քեսղըրարն ալի թարաֆքնա տա քէնտիսի,

—Պէնոէ ընէ՞-էէ-բոէ՞-ֆ, տէ յու եաղար,

Պիգիմ հէրիֆ կէլիպ, շու հալի կէօրիւնէճ, թէհայիւբ իթմէքտէ օլա՞ն, տիկէր գուրնազ կիւմէքտէն քէնտիսինի զագթ իտէմէյօրտու . . .։

* *

Շիշմանճա պիր քէօյիւ դբզբ, քէօյիւն տօքթօրունա կիթմիկինտէ,

Տօգթ.—Նէ՞ն վար,

—Միտէմտէ պիր սանճբմ վար,

Տօգթ.—Նէ՞ըէտէ, կէօսթէր պագայբմ.

—Շուրատա, ա՛հ, միւսիւ, պէն պիկրիմ պանուն նէ՞ օլտուղունու, կէչէն կիւն, ույուր իքէն, գարնքմա պիր ֆարէ կիթմի, օ՛ վագբթտան պէրի, պիր աշաղբ, պիր հօգբը օյնատբգ, տուրուբ։ Ա՛հ, նէ՞ եաբմալը պունա, միւսիւ,

Տօգթ. կիւլէրէք.—Օ՛, պունատան դօլայ նէ՞ վար, պիրտէ քէտի՛ եուտարսքն, պիր սաաթ սօնրա պիր չէյճիյէդին դալմաղ։

* *

Խաղինէյի էվրագտան.

Ինսանըն միզանը, լիսանը տբը։

* *

Հէր վագբթ չօգ սէօյլէմէք, հիչ պիր չէյ պիլմէմէքտէն իյէրի կէլիր։

* *

Էն ֆէնա սանսաթ. սանսաթ. ՍԲԱԲԳ տբը։

ԱԶԴԱՐ

ԻՐԱԳԻՏՈՒԹԻՒՆ

ԻՊԷՏ ԱՇԱԿԵՐՏԱՑ

Գին 5 ղրուշ

ԲԱՑԱՏՐՈՒԹԻՒՆ

Ի-Ի

ԵՂԱՆԱԿ ՈՒՍՈՒՑՄԱՆ

ԻՊԷՏ Վ.ԱՐԺԱՊԵՏԱՑ

Գին 5 ղրուշ

ԱՇԽԱՏԱՍԻՐԵԱՑ

Մ. Ց. ԱՂԱՊԱԼԵԱՆ

Էվրօրա մէ.քթէպլէրինտէ թասմիմ օրմուշ օլան շու ուսուլու թէտրիսին, միլէթիմիզ մէ.քթէպլէրինտէ տաքի նէշրինէ մէտար օլան իշպու տէրս քիթապլարընէն, մէ.քթէպլէրիմիզ իտարէսի ճանիպլինտէն հիւանիւ գապուլիյէթէ մազհար օլաճաղը ա՞ֆիլէն մէէմուլ տուր։

Մեզիւր քիթապլար Կրթական տեսչութիւնուն շու Թիտէ.քի թասդիգնամէսիյլէ մուտատագ տբը։

. . . Մկրտիչ . . . Աղապալեան,

Կրթական տեսչութիւնս ստացաւ Ձեր նոյեմ. 9 ամսաթիւ նամակն, ինչպէս և Ձեր երկասիրած «Իրաղիտութիւն» անուն դասագիրքն և նորա «Բացատրութիւն ի պէտս վարժապետաց» դասատետրն, որ կը ներկայէք մեզ ի վաւերացումն։

Կրթական տեսչութիւնս ի քննին առնելով Ձեր սոյն երկասիրութիւնն գտանք ազգային ընտելարանաց մէջ գործածութեան արժանի գտաւ և վաւերացոյց։

Մնամք յարգանօք

Ազգ. Կեդ. Վարչ. Կրթ. Խորհ.

Մ. Մ-ԳԻՆԵԱՆ

Կ. Պոլիս, 29 նոյ. 1881

* *

ԿԱՂԱՆԴ

Ֆրէնկեան և վաճառատուն, կեդրոն Նորայրի բառարերթից, կեդրոն Զմիւռնիոյ Մսերեանի գրեանց կեդրոն Տփխիսու Փարոսի Հայասատանեաց Լայն Լայն։

ՀՈՍ

Կաղանդի վերաբերեալ զանազան նուէրներէ, դպրոցական գրքերէ և պատկերներէ զատ կը գտնուին նաև։

Ընտիր մատրատ թիրէ, բարձի և բազուճի համար քանավայի սթամբաներ, քրոշէյի օրինակներ, ծակոտած քանավա թղթեր, կանանց և արանց համար 35 ղրշ գնով ֆանէլլը լուսդրին պօթիներ, նուպիան կօշիկի ներկեր, զարմանալի ածանութեամբ Պրուսացի խոյլուներ, բաղնիքի թախտիներ, պուրնուզներ։ Կան նաև՝ կազդուրիչ զուտ քքնեակներ, պօրտոնէր և այլն։

Ամենէն աւելի ծնողք հոս դիմելու են 3 ղրշ'ի ձեռին Տօքթօր Փեշտիմալճիանի առողջարանութենէն մէկ մէկ հատ գնելու՝ եթէ կուզեն որ զաւակներնին առողջ և կայտառ ըլլան։

Պոլիս Ուզուն չարշի Ֆիլիա խանի կից

* *

Ներկայիս պատիւ կը համարիմ ծանուցանել Մեծարգոյ հասարակութեան, որ յառաջիկայ Ս. Ծընընդեան տօնի առթիւ «Ազգային Հիւանդանոցի արհեստարանին» մէջ զանազան տեսակ լաւ կօշիկներ պատրաստուած են, որն որ գոհացուցիչ գիներով կը վաճառին ի Մեծ-Նոր-խան միջնայարկ թիւ 49 Հիւանդանոցի դրասենեակը։

Սիրելի է մեզ հաւատալ, որ Մեծարգոյ Ազգայինք պիտի փութան գնել սոյն արհեստարանի գործերէն, որ գոյացած շահը 600 ի մօտ թշուառ պատսպարելոց պիտոյից պիտի յատկանայ։

Դիտասենեակը բաց պիտի ըլլայ ժամ 3–11։

13 դեկտ. 1881 (Կէ+)

Գրաս. Աղգ. Հիւ.

* *

կէօրսիւն մէ իշիթսինտէ, ուէյլէ.յիպ ճէվապ վիրմէ.քլիկէ միւղթէտիր օլա՞մասըն, տիւնեատա պունտանտա միշքիլ պիր տէրա օլամաղ։

—Թէշէ.քիւր իթմէլիեիզ.քի, պարի կէօրմէ.քտէ մէ իշիթմէ.քտէ տիր. —ատ.յի ճէվապ վիրտի տօգթօր. —չիւնքի, պիւթիւն վիճուտինէ տամլա լինէրէք, կէօրէմէզ մէ իշիտէմէզ տախի օլապիլիր իտի . . .։

—Պու թէսէլլի, բէ.ք մահզունիյ.եէթ պախշ պիր թէսէլլի տիր, տօգթօր էֆէնտի։

—Պիլիրիմ էօյլէ օլմասընը, լաքին, նէ՞ չարէ, եինէ պու գատարը տախի պիր շէյ տիր . . . —չիմ.տի.քի հալ էօյլէ պիր թէհլի.քէ եօգտուր . . . ֆագաթ, պու ճիւմլէ տախի, աղբը պիր շէ.յ տիր . . .։ —Արթբգ, չիմտի.քի հալ պէն կիտէրիմ . . .։

—Պիր տահա նէ՞ վագբթ կէլէէ.քինիզ։

—Պու ագշամ . . .։

Տօգթօր պբբագբգ կիթտի, ժօրժ իլէ Գօրա քէ.յֆիզին օգասընտա եալընբգ գալարբար։

—Մօնսիէօ Վարթբն, պախթբզտան, սիզտէ պէօյլէ էլէմպախշ պիր մէնզարէեէ թէսատիֆ իթմէ.ղ . . . —ատ.տի ժօրժ։

—Տօղրուսու, պէօյլէ պիր մէէուլին զայրի օլան տէհշէթմամիզ գլին վուգուրնատէն տօղաբը, ա՞ր.ի մէրթէպէ աճբ տույմագտամ . . . —ատ.յի ճէվապ վիրտի Գօրա, —զանն իտէրսին քի պէնիմ պուրատա պուլանմագբզմ, պիր ուզուրպուզուգ օլմուշ օլաու . . .։

Գօրա պու լագբրարբարը, պիր հէեէճանը տիկ իւղրէ սէօյլէտիկի հալտէ, տիք տիք Մարսիալբն եիւզինէ պագար։

Մարսիալ իւ.բրիւպ տիթրէմէ.քլիկէ տախի միւղթէտիր տէ.յել իտի իսէտ, Գօրանբն մէգբիւբ լապբրարբբ վէ մէգբիւբ պագբչարբբ իւղբրինէ, տէրուենինտէ թարիֆ գապուլ իթմէզ սուբէթտէ պիր տէրա ու էլէմ հիսս իլլէտիկինտէն, մէգբիւբ հիսսիյատարբ, կէօղ պէպէ.բէբրինտէն անլաշբլար, վէ կէօզլէրինի գարբար, —չիւնքի, քեաֆֆէ.յի շիւբհէլերի թէ.քրարէն լաթրբնա կէլմէ.քտէ տիրէր։

Օատ ուշաղբ կէլտի։

—Էֆէնտի, էճզախանէտէն կէլիէօրսում. —ատ.տի մէրգում, ժօրժա, —մէրհէմ, անճագ պիր սաաթտան հազբբ օլապիլէճէ.ք տիր։

—Բէ.ք ալէա, —լաքին տօգթօրսուն թարիֆինի լայի անլատընբզ սիզգաթ իթմինի՞ղ մի իտի։

—Էվվէթ, էֆէնտիմ, էվվէթ . . . —իճրասբ բէ.ք գօլայ պիր շէ.յ տիր։

—Պէն շիմտի Գօրատա կիմ մէ.քլիկէ մէճպուրում, չիւնքի, «բանտէվու» վիրմիշիմ տիր . . . —վէ զանէն շիմտի.քի հալ պուրատա պէ.բլէմէ.քլիկիմտէ տէ պիր լիզում վէ պիր ֆայիտէ եօգ տուր. լաքին, պու ճիւմլէ իլէ տախի, սիզին

մէ եալընբզ գալմագլբզընբզ ուեամազ, հէր շէ.յէ եէթիշէմէզսինիզ։ Բէֆէրիմին եանընտա, կիճէ կիւնտիւզ մութլագա պիրի պուլունմալբ տբբ... տիմէ.ք տիր.քի եանընբզա պիր խասթա պագբճբ արմալբսընբզ . . . —էօյլէ ատ.յի՞լ մի բէտէրիմ։

Մարսիալբն կէօզ գարագլարբ օյնամաեա, վէ պագբշընտա պիր սօլկունուգ հասբլ օլմաեա պաշլատբ։

—Կէօրիւնիւշէ նէգարէն, Մ. Մարսիալ գաթբնբզբն էֆ.բեարբնտա օլմամալբ տբբ . . . —ատ.տի Գօրա. —պէսպէյլի, քէնտի խանէսինէ, խարիճատէն պիր ատէմ կէլմէսինի իսթէմէմէ.քտէ տիր . . .։

—Էվվէթ, էօյլէ օրմաբ տբբ . . . —ֆագաթ, պու ճիւմլէ իլէ տախի, պիգիմ Գաթիսթէ եարարմ իթմէ.ք իչին, պիր ատէմէ էշէտտի իհթիեաճ վար տբբ։

—Մատամ Բօգ Գանշան, զանն իտէրիմ.քի շիմտի կէլիր . . . —ատ.տի օտա ուշաղբ. —մէրգումէ էֆէնտիսին բէ.ք սատբգատբ տբբ, վէ պունատա էգ ճան ու տիլ եարտբմ իթմէ.ք իսթէեէճէկինտէ շիւբհէ եօգ տուր։

Գունու իշէտիր իշիթմէզ, Մարսիալբն կէօզէրի բարբամտեա պաշլատբբար։

Գօրա քէլամէ աղաղ պիրէ,

—Ֆիրվագբ, բէտէրինիզ էֆէնտի, սէ.օյլէտիկինիզ գատընբն պուրատա պուլունմատընտան, տահա զիեատէ մէհմուն օլաճագ տբբ կիպի կէօրիւնմէ.քտէ տիր։

—Օ՞ֆ, տէտի եավաշճա սէօյլէ.նէրէ.ք ժօրժ, վէ պիրազտա հիատէթլէնէրէ.ք, —Մէրգումէ գարբատա . . . տայիմա մէրգումէ հէր իշին իչինտէ պուլունմագտա տբբ։

—Պէն մէրգումէնին քիմ օլտուղունու պիլմէմ, —ատ.տի Գօրա, —ֆագաթ, շու տա սահիհ տիր.քի, քէ.յֆիսինին արզու միւրատբնա դարշբ կէլէրէ.ք, դալգինի ինճիթմէ.ք ճայիզ օլամաղ։

—Իմտի էօյլէ օլատուգտա, վարսքն կէլսին, վէ էկէր իսթէր իսէ, պուրատա գալբն . . . —Ալէլխուտուս, մատամ.քի պուրասբ բէտէրիմին բէնտի խանէսի տիր, արթբգ օնա քիմսէ գարբշամազ, կէօնլիւ քիմի իսթէր իսէ, անբ գատուլ իտէպիլիր. —Հօշճա գալընբզ, բէտէրիմ . . . —Երինէ չտբուգ կէլիրիմ. —Գօրատատան չբգտբզբմ կիպի, պուրատան կէչէրիմ։

—Ալլահա բամարլատբգ, մանսիէօ Մարսիալ . . . —ատ.տի Գօրա տախի քէնտի թարաֆընտան մէրգումուն եանընա կիտէրէ.ք. —պէնտէ.նիզ տախի երինէ եէնիտէն կէլիրիմ, գիրա, գաթբնբզբն շու հալի, տօղրուսու աշուրի մէրթէպէ մուճիպի էսէֆի ազիմիմ օրմագտա տբբ։

Վէ Գօրա ժօրժ իլէ պիրլիքտէ տիշարբը չբգտբ։

—Աշաղատ արագանբզ վա՞ր մը տբբ, —ատ.յի սիւալ իթտի Գօրա մէրգումա։

—Խայր . . . — պէնտէնիզ պիր քիրա արագասընա պինմէ.ք նէյէթինտէ.յիմ։

—Նէ՞ լաղբմտբբ արագա թուրմագ . . . — պէնիմ ֆայթօնում պուրատա տբբ, վէ էկէր գագուլ իտէր խէնիզ, գաթբնբզբ պօրսաեա պրագբբբմ . . .։

—Թէշէ.քիւրէն գագուլ իտէրիմ, էֆէնտիմ . . .։

Ժօրժ իլէ Գօրա, գաթէն պէ.բլէմէ.քտէ պուլունան, վէ ալէա ճինատէն իքի աթ գօշուրմուշ օրան սիւսիւ պիր արագաեա պինտիլէր։

Գօրա քէլամէ աղաղ պիրլէ,

—Իքի տէլիգանլբ պէ.ֆինտէ, թէ.քլիֆսիզճէ չօգ շէ.յէր իւղէրինէ գօնուշմագլբգ ճայիզ օլապիլիր . . . Աֆվ իտէրսինիզ էմմա, մէրգումէ Բօգ Գանշան տէտիկինիզ գատրն քի՞մ տիր.քի, կէօրիւնիւշէ նէգարէն, բէտէրինիզ մէրգումէ հագբնտա զիեատէճէ պիր արզու վէ հիւանի թէվէճճիւհ իպրագ իլլէմէ.քտէ տիր . . .։

—Տօղրուսունու իսթէր իսէնիզ, Ալլահբն պէլասընբն պիրի տիր, — ատ.յի ճէվապ վիրտի ժօրժ։

—Կէօրիւնիւր.քի։ պիր մաշուգասբ (մէթրէս) օլմալբ տբբ էօյլէ՞ մի։

—Էվվէթ էօյլէ տիր, վէ ֆէնտա եէրի տէ շու տուր.քի, մէրգումէ բէ.ք էսկի պիր մէթրէս տիր . . . — բէտէրիմ տուլ օլտուղունտան,

տարեցուցեալ։ Ահա այսպէս վերջացաւ միջնորդական պաշտօնի մը առաջին նուագն։ Յետ այնորիկ Սրբազան Պատրիարքը Դեր. Սըրուանձտեանին կը յանձնարարէ մի և նոյն բարեբաստիկ պաշտօնը Բաղիշու մէջ։ Սակայն Սրուանձտեանը իւր բնաձիր խոհեմութեամբ գիտելով քաղաքիս մէջը տեղի ունեցած սոսկալի կուսակցութիւնը և անոնց անբարի տրամադրութիւնները, նաև ի յուշ բերելով Արիստակէսեան կենախուշ անցեալը, առ ժամ մի՝ որպէս կերևի չեզոք դրութիւն մը կուզէ բռնել, որպէս զի ժողովուրդը ամբողջովին իւր գտնուած բարոյական փոանգաբեր վիճակի յուռութիւնը շօշափելի կերպով զգալով՝ վարդապետին հաշտարար ջանքը արդեամբ և սիրով համապատասխանեն. կամ եթէ ո՛չ՝ ինքը պարտավճար խղճի մը անդորրութեամբ փութայ երթալ յիւր պաշտօնատեղին՝ Ակն։ Դժբաղդաբար այս յուսացուած կէտն ալ ի դերև ելլելէն ի զատ, ահաւասիկ ռամկային սովորական հարուած մ՚ալ այս վարդապետին ինչպէս որ կը կարդանք լրագրի մը մէջ, «իւր անցեալին մէջ ո՛չ նուազ փայլուն միապետական կղեր մը...» ևն։ Թէպէտև յիշեալ յօդուածը՝ եթէ ներելի է կարծել՝ օտար առաքելական ներշնչութեան կնիք մը ունենալ կը թուի՝ տգէտ ժողովրդեան մէջ գայլի մը սիրած անհովիւ առպարէզ մը գտնելու համար կղերական ազդեցութիւնը կատարելու նպատակաւ, սակայն ինչ որ ալ ըլլայ՝ սա ճշմարիտ է թէ մեր ազգայնոց գրեթէ հանրական սովորութիւն եղած է իրենց անհատական շահուց աղբիւրներէն դուրս ժայթքեալ կրից հոսանքներուն զոհ տալ զիրենք խաղաղացնելու պաշտօն ունեցող խեղճ կղերները, և յետ այնորիկ երկաքանչիւր կողմը իւր կամքը յառաջ տանելու դիտմամբ տա մը ուրիշ [illegible] բարոյական տելագրային Պատրիարքարանի դիւանական գրասեղանները, և եթէ կարևորութիւն չտրուի կամ ուշացուի, լրագրերուն մէջ զաշխարհ թնդացուցեալ։ Ահաւասիկ ճիշտ այս կարգէն է Բաղիշեցի ազգայնոց թնդումներն ալ, կարդա՛ երկու կողմին բողոքներն ալ, երկոցունց փաստերն ալ եթէ մանրաղնին կըշռադատես, իրաւացի կը թուին երկուքն ալ, սակայն այս երկու դիմակաւորեալ փաստերուն մէջ պարզ և ստոյգ ճշմարտութիւնը գտնալ և այն ճշմարտութեան վրայ երկու հակառակ կողմերը միացուցնելու մէջն է դժուարութիւնը, քանզի անձնական շահուց մակամտածական յաւակնութիւնք երկու ներհակակիր կուսակցութեան սրտերը ու մտքերը դրաւելով՝ յօդս ցնդէ միջնորդական ամէն ջանքերը, Պատրիարքական ազդարարութիւնները, և յետ այնորիկ կելլէ կանարգէ և կը մրոտէ իրենց տառքուած Աւետարանի մշակաց ճակատներն ալ։ Աւ ի՞նչ ընել պէտք էր Բաղիշեցւոց, բնական է որ Պատրիարքարանն ալ այս տարակոյսի մէջէ, զո՞ առաքեցից առ այն ժողովուրդ։ Ի հարկէ, Աւետարանի մշակաց երբ անդամի թիւը չմնացաւ, պէտք է որ տանուտէրը մշակ մ՚ալ ղրկէ այգեգործներուն, այսինքն վարդապետ մ՚ալ՝ որ միանդամայն երկու կողմին ալ հաճոյ լինի կամ գոհացունէ՝ որ անհնարին է։ Բայց աւելի դիւրինն և հնարաւորն այս չէ՝ որ Բաղիշեցիք իրենց մէջէն միայն այս մէկ բանը վերցունեն, այսինքն, անձնասիրութիւնը՝ որ ամէն յուզմանց և մարտից կրից և կռուից աղբիւրն է, ժողովրդական բազմադիմի թշուառութեանց սկզբնապատճառն է, որ ինչպէս ուրիշ քաղաքները՝ նմանապէս և աւելի այս միջոցին Բաղէշի ազգայինքը մեծ անհանգստութեան և շփոթութեանց մատներ է, և որ յապագային անխուսափելի փոանգ մը կըսպառնայ իրենց, և իրենց շրջակայ գիւղաքնակ համազգեացը, ինչպէս որ իրենք ալ կը նախատեսեն կը գրեն և միանդամայն՝ ով զարմանացս, կը յաւակնին [illegible] նոյն հակառակութեան մէջ [illegible] զանձնասիրութեան զամենայն աղաղակ և զթշուառութիւն. [illegible] զհիւանդութիւն և ահա չէ՛ [illegible] պիտոյ բժիշկ ողջոյց։ Ընդհանուրին շահը մատածող անհատք՝ իւր անձնական շահը մոռացած կըլլայ, քանզի ինքն ալ ընդհանուրին մէկ մասն է. և փորձով իսկ տեսնուած է, վա՛յ անոր որ իւր անձնական շահուն կը զոհէ հասարակութիւնը, և հազարաւոր իրեն նման անձանց կամ ընտանեաց թշուառութեամբը կը գնէ իւր մէկ անձին եպերելի երջանկութիւնը կամ փառքը. լա՛ւ էր նմա՝ եթէ չէր իսկ ծնեալ մարդն այն։

Բայց արդեօք կրնա՞յ գտնուիլ այնպիսի մարդ՝ որ մարդկային ամէն իրաւունքները, սէրը ու գութը առ ոտն հարկանելով իւր եղբարցը համաճարակ ժանտախտ մը լինի՝ սպառսպուռ ծախել մաշել բոլոր ընկերական երջանկութիւնը։ Ըստ բաւականութեան մտածելով անհնարին պիտի լինի մարդու մը այնքան դժնէութեան հասնիլ՝ մինչև գազանային անդթութիւնն իսկ սարսափիլ անկէ. բայց և այնպէս՝ ներհակ հարուածներէն բռնկած կիրքերը երբեմն կը ծնանին զայնպիսիս, իբր պատուհաս ժողովրդեան մէջ՝ որ իրենց եսականութիւնը կամ ամբարհաւաճութիւնը խորտակելու համար կարժանանան, որպէս զի իւր ներքին բարոյական կրթութեան հոգ չտանելով անանձնաճանաչ գոռոզութեամբ մը ուրիշներուն դէմ մաքառող հակառակասէր ժողովուրդը՝ հզօրաց սարսափներուն տակ ճմլուին և բարեաց արժէքը ըստ արժանւոյն գնահատեն, և այն ժողովուրդն՝ որ իւր նուազ տաղանդին հանճարին և անպիտան հարատութեանը յենլով՝ քան զինքն աւելի տաղանդաւորներուն և հանճարեղներուն հետ անմոռաբար ի վէզ գալու ամբարտաւանութիւնն ունէր, զօրաւորագունի մը բարբարոս քաղաքականութեան առջև ընկճելով՝ իւր չափը և արժէքը իմանայ և խոնարհի և այնուհետև զգայ իւր պարտաւորութիւնները առ իրմէ մեծն և առ հաւասարն։

Բարձրաբերձ ամուր ամբարտակներ՝ ռումբերն կը փշրեն, հզօրաց բարձր և հաստատուն կամքերը [illegible] հեղութիւնը կը տապալեն։ Մի՛ ըսեր, թէ հզօրաց առջև զիջումը սարկութիւն է, այլ մեծ խոհեմութիւն է՝ որ երկու կողմերն ալ միապէս կը շահի և երկոցունց ալ պարծ կը բերէ, և աւելի զարմանալին այն է, որ քու խոնարհութեան առջև նա կը շառագունի. և մինչ նա բարձր դիրքը մը բռնելով մեծ պատիւը իրեն սեպհականել կուզէր, դու ստորէն այն բարձրութեան դափնին դիւրաւ կը յափշտակես. դու ստոր դիրքովդ կը բարձրանաս, և նա իւր բարձրութեամբը կը խոնարհի, և այն ատեն կըսկըսի ամչնալ և պատուել զքեզ, և երկոքին միանգամայն կըզգաք թէ իրարու եղբայր է՛ք և միայն անձնական որ և է կիրքերն զձեզ տարանջատեցին, և այնուհետև կսկսիք իրարու վրայ կարեկցութեամբ նայիլ և մարդկութիւնը յառաջ տանիլ։

Խօսքս կրկին մատնաւորելով առ ձեզ կուզեմ, սիրելի եղբարք Բաղիշեցիք, բարձէ՛ք ձեր մէջէն անհատական կիրքերը, անձնական շահուց մտածութիւնները հինգեայ հակառակութիւնները, տգիտական գոռոզութիւնները և ռամկական անմիտ դիմադրութիւնները, որոց սկիզբն անմտութիւն և վախճանը հանար ՀԱՍ և թշուառութիւն է։ Իրարու եղբարք միացէ՛ք մի ճշմարտութեան վրայ, միահամուռ աջակցութեամբ գործեցէ՛ք և աշխատեցէ՛ք քաղաքիդ յառաջադիմութեան վրայ, որ այժմ ուրիշ քանի մի քաղաքներու նկատմամբ ետ մնացած է։ Թող տուէ՛ք անմիտ և անտի կռիւները՝ որ կատաղոց գործեր չեն, բարոյական զէնքերով զրահաւոր զինուեցէք ձեզ շրջապատող բարոյական զէնքերու դէմ. ժամ է հսկելոյ և ո՛չ ի կագս և ի կռիւս կաքաւելոյ։ Եւ եթէ այսպիսի քաղաքաշէն միութիւն մը ձեր մէջը գոյանայ, ալ չէք կարօտանար արտաքին հաշտարար միջնորդութեանց, ձեր խաղաղութիւնը ձեր մէջէն փնտռելու էք, «Արքայութիւնն Աստուծոյ ի ներքս ի ձեզ է»։

Ո—ՔՍՐ ՄԸ

ԽԱՆ՚ԻՃԻՅԻ

ԼՈՒԻ ՊԼԱՆԻ ՃԱՌԸ

Իֆրաթ ճիւմհուրիյուն[illegible] Մ. Վիքթոր Հիւկոնուն ըէֆիզի, վէ Ֆրանսանքն էն մէշհուր միւվէրրիխ–ֆէյլէսոֆու Մ. Լուի Պլանքն թաթ. լիդ (պօշամագ) իւ զէրինէ իրատ իթ. տիկի միւհիմմ պիր մէգալէնին էրտ. մէնիճէ թէրճէմէսի էլիմիզէ կէչմիշ օլտուղունտան, տէրճի սահիֆէյէ միւսարատթ իյլէտիք։

Սիրելի քաղաքակցուհի՛ք և սիրելի քաղաքակի՛ցք.

Քանի տարիէ աւելի կայ, որ ապահարզանի (էրիկը կամ կնիկը թողուլ) խնդրոյն վրայ, Անգղիոյ մէջ հրատարակած էի իմ դիտողութիւններս, զորս առաջադրեցի այս իրիկուն ձեզ ներկայացնել։ Թէպէտ հին ըլլալով, թերեւս այնչափ կարեւոր չհամարուի, բայց իմ մեծայարգ ընկերս և բարեկամս, Պ. Այֆրէտ Նաբէ, այս խնդիրը, իւր փայլուն տաղանդով, մէջտեղ հանելով, և նորա շնորհիւ հասարակաց ուշադրութիւնը բուռն կերպիւ դարձած ըլլալով մի այնպիսի կարեւոր վերակազմութեան, որ ներքին կապակցութիւն մ՚ունի ընտանեկան կարգին, ընտանեկան կազմութեան և կնոջ նուիրական շահուն հետ, կարեւորութենէ զուրկ չկրնար ըլլալ։

Հրէից օրէնքը կնարձակումը կը նուիրագործէր, կնարձակումը ընկերութեանց մանուկ հասակին կը վերաբերի, որ փոխանակ միութիւնը ներդաշնակութեան մէջ դնելու, սիրապետութեան մէջ դրած է։ Սակայն, կնարձակման յաճախ կիրառութիւնի ընդհանուպ պեղծման պատճառ եղաւ։ Ետ հեռու չերթանք, ահա ռաբբի Հիլէլի դէպքոցը, սա կ՚ուսուցանէր, որ մարդը իրաւունք ունի իւր կինը արձակելու, իւր հագուստին ծալը (պոյեան) այրելուն համար։ Նոյնպէս ռաբբի Ակիպայի դպրոցը, որ թոյլ կուտար արձակել կինը, երբ որ աւելի գեղեցիկը կարենար գտնել։

Ի՞նչ յառաջ եկաւ ասկից, մարդոյ թոյլ տալէ ետք, որ արձակէ զիւր կին, թոյլ տուուեցաւ կնոջ ալ որ արձակէ իւր ամուսին։ Առաջին անդամ Սալոմէ, Հերովդէսին քոյրը, կանանց տարած այն յաղթութեան [illegible] փոխադարձութեան իրաւունքը գործադրեց։ Պ. տը Պոնալթ, ապահարզանի վրայ իւր յօրինած դրքին մէջ, կը բարկանայ մի այդպիսի յաղթութեան, զոր մի ՀԷՂ-ՀԱ կը կոչէ։

Ես գիտեմ, թէ վանէ՛ր կը բարկանայ կղերական և միապետական բռնապետութեան վարդապետնե-

(122)

ԹՈՒՃՏԱՆ ԳԸԶԼԱՐ

պիր եբլաբբմտան վուրուլտու։

Հէքիմ Մարսիալը էլլերինի էլինէ ալտը։

—Աճա՛յիպ, պուզ կիպի սուգ տուրլար... —տէտի մէրգում պիր թէաճճիւպ իւղրէ։

Վէ իքի բարմագլարընը տամարը իւզէրինէ դոյտուգտան սոնրա,

—Նապղը տա հէմ սըդ սըդ աթմազտա տըր, վէ հէմտէ նիղամընըզ սուրէթտէ... —պէն զանն իտէրիմ՚քի, մէրգումուն ագլը տախի պաշընտա տէյիլ տիր...։

—Խա՛յր... խա՛յր... —հէմ կէօրմէ՚քտէ վէ հէմտէ իշիթմէ՚քտէ տիր. —տէյի պաղբրտը Ժօրժ։

—Ինանը՞ըմբսընըզ, էօյլէ օլմասընա։

—Պագընըզ պիր քէրրէ կէօղէրինէ՛, պագընըզ... —հէր նէ գատար տօտագլարը սէօյլէմէ՚քտէ տէյիլ իսէլէրտէ, կէօղէրի սէօյլէմէ՚քտէ տիրլեր...։

Զանն իտէրսին՝ քի, Մարսիալն կէօղ գաբագլարը, Ժօրժուն սէօյլէտի՚քլէրինի թատիդ նիյեէթիյլէ օյնատագտէ իտիլէր։

—Հա՛, անլաշըլտը, —տէտի տօգթօր, —չո՛ղ զարիպ պիր հալ, —Մ. Մարսիալ պու սապահ, հիչ պիր մահէլլատէն, ֆէնա պիր խապէր ալտը՞ մը իտի. —հիչ իւղէրինտէ պիր սինիր կէրկիլէնմէ՚քլիկի զուհուրա կէլտի՞ մի իտի։

—Խա՛յր, զանն իթմէմ... —էկէր էօյլէ պիր շէյ օլմուշ օլսա իտի, պէհէմէհալ պանա սէօյլէր իտի...։

—Հիչ պիր սատմ իյէ գավզա մուտրագա իտիպատ, ֆէնա մէրթէպէտէ հիստէթիլէնտի՞ մի իտի, —տէտի տօգթէօր։

—Անը տախի զանն իթմէմ, էօյլէ պիր շէյ վուգու պուլմուշ օլմամալը տըր...։

Լագբրաբէը օտա ուշաղը ալտը։

—Էֆէնտիլէր, միւսատէնիզի ըէճա իտէրէ՚ք խապէր վիրիրիմ՚քի, հիչ էօյլէ պիր շէյ վուգու պուլմամըշ տըր... —տէտի մէրգում.— էֆէնտի պու սապահ տախի միթատը իւղրէ, հիչ պիր բահաթըզլըղը վէ քէտէրի օլմատըղը հայատ եաթաղընտան չբգտը իտի... —քէյֆիտէ բէ՚ք ալէտ եէրինտէ իտի... —քիմսէտէն մէ՚քթուպ ֆալան ալմատը, վէ միւսիւ Ժօրժտան էվվէլ քիմսէ իյէ ատ կէօրիւշիւպ դօնուշմատը...։

Տօգթօր պիր թարաֆտան պու սէօյլէնէն լոգբրաբլարա գուլագ վիրտիկի հալտէ, տիկէր թարաֆտան տախի, քէնտի «օսքիւլթատիօն» մուամէլէսինի իճրա իյլէմէ՚քտէ իտի, եանի Մարսիալն կէօքսիւնիւ վէ սրբթինը գուլագ գօեուպ տիյնէմէ՚քլիկէ տէմատ իյլէմէ՚քտէ իտի,

Մէրգումուն վիճուտինի, պիր չօղ մահէլլէրինտէն, գավիճէ սուրէթտէ, իյնէ իյէ մուշթալատը։

Շէօյլէ քի, մէրգում քէնտի թբրուսունտան, եանի ալտթ չիղատընընտան, իյնէ կիպէ պիր ճէրրահ ալէթի չբգտրը, վէ քէյֆիսիզին հիսսինի անլամագ նիյեէթիյլէ, պիր չօղ մահէլլէրի էթէրինի իյնէլէտի։

Մարսիալ պունուն իւզէրինէ տալի, հիչ պիր հարէ՚քէթ իպլրազ իթմէմէ՚քտէն պաշգա, պիր իւրքմէ՚քլի՚ք վէ տիթրէմէ՚քլի՚ք էսէրի պիլէ կէօսթէրմէտի։

Վէ իշթէ պունտանտա անլաշըլտը՚քի, մէրգում իւղէրինտէ, հիսսէ տայիր հիչ պիր գուվվէթ գալմամըշ իտի։

Ցօղթօր պիր գաչ տէֆա պաշընը սալտատը։

—Է՞յ, նէ՞ պուլտունուզ պագալըմ՚, —տէյի սիւալ իթտի Ժօրժ։

—Էֆէնտի, պու պիր էնմէ օլմալը տըր...։

—Պիր էնմէ՞մի օլմալը տըր, —տէյի պաղբրտը Ժօրժ։

—Էվվէլ, էֆէնտի, պաղը ղարիպ ալէամէթլէր տախի պիրլի՚քտէ պուլունտուղու հալտէ, պու պիր տամյատան իպարէթ օլմալը տըր.— պէյնիքտէ հիչ պիր էօղիւրիւ եօգ տուր, ագլը վէ ֆիրբի եէրինտէ տիր, հալբուքի, հիչ պիր միւրաբնը տա պէեան իտիմէմէ՚քտէ տիր, չիւնքի հիչ պիր ազատրնը օյնատամամագտա տըր... — բէտէր էֆէնտիպ, կէօրմէ՚ք վէ իշիթմէ՚քտէ իսէ տէ, տօրա սէօյլէեէմէմէ՚քտէ տիր, վէ հաթթա պիր բարմաղընը պիլէ օյնատամամագտա տըր...։

Աճապա պու հալ պէօյլէճէ, խայլի վագթթ տէվամ իտէճէ՚ք մի տիր։

—Էկէր պիր հէքիմիլ՚ք չարլաթանը կէօրէճէ՚ք օլսա, վագտա բէյղամ. պէրլի՚ք իտէրէ՚ք, օլ պապատ չօղ շէյլէր սէօյլէեէպիլիր, վէ պիր վագթթ տախի թախսիս իտէպիլիր, — ֆագաթ, պէնճէ պէն էօյլէ պիր շէյի գոպուլ իտէմէտիկիմտէն, սերպէսթճէ սէօյլէրիմ՚քի, օլ խուսուսատա պիր շէյ սէօյլէեէմէմ։

—Նիհայէթ սաղալմասը միւմքին տէյի՞լ մի տիր...։

—Միւմքինսիզ տիր, տիեէմէմ, լաքին շու տա սահիհ տիր քի բէ՚ք միւշքիլ տիր։

—Շիմտի հիչ պիր թէրթիպ իճրա իտէճէ՚ք տէյի՞լ միսինիզ։

—Էլիմտէն կէլէն հէր շէյի հէման իճրա իտէճէկիմ տիր։

—Էն էվվէլ նէ՞ եաբաճագսընըզ։

—Իլ՚ք եաբաճաղըմըզ շէյ, պիր քէրրէ քէյֆիսիզի կէօթիւրիւպ քէնտի եաթաղընա եաթբրմադ օլմալը տըր։

—Իմտի էօյլէ օլտուգտա, բէտէրիմի պէն սումուզլաեաբմ, վէ պիզիմ օտա ուշաղը տախի աեագլարընտան թուքթուսունտա ալբպ կէօթիւրէլիմ։

—Անը՞ն տահա իյիսի, քէյֆիսիզի տալա թանիզ իթմէմէ՚ք իչին, գօլթուգ իլէ գալտրլրպ կէօթիւրմէ՚ք տիր, —տէյի ճէվապ վիրտի տօգթօր. —Հէմտէ տահա զիեատէ գօլայ տըր...։

—Հագգընըզ վար տըր...։

Ժօրժ իլէ խբտմէթ՚քեար վէ տօգթօր, պիր պիրինէ եարտըմ իտէրէ՚ք, քէյֆիսիզի եաթագ օտասընա կէօթիւրտիլէր։

Գօրատա արգալարընտան կիթտի։

Զիւնքի, մէրգում, տօգթօրուն նէ եարբպ վէ նէ թէրթիպ վիրէճէկինի անլամագլըգ նիյեէթ ու էֆքեարընտա իտի։

Մարսիալը սօեուպ եաթաղընա եաթբրտըլար։

Պատէհու տօգթօր քէնտի ըէյիթասընը եազտը։

—Կէօթիւրիւնիզ պունու էճզանբեա, —աէտի օտա ուշաղընա, —էճզանը սիզէ պիր մէրհէմ վիրէճէ՚ք տէր, մէգքիւր մէրհէմ իլէ, հէր եարբմ սատթատա պիր քէրրէ օլտուղու հայտէ, կիմնատ իյ տէֆտա քէյֆիսիզին վիճուտինի օվուշտուլտաճագսընըզ...։

—Եալընըզ պո՞ւ գատար մը, —տէյի սիւալ իթտի Ժօրժ։

—Շիմտի՚քի հալ, էվվէթ, եալընըզ պու գատար էֆէնտիմ։

—Տօգթօր էֆէնտի, Ալլա՞հ աշգընա օլսուն, բէտէրիմին պիր ան էվվէլ սաղալմասընա սայ ու հիմմէթ իթմէնիզի ըէճա իտէրիմ։ Տիւշունիւնիզ պիր քէրրէ, նէ՞ գատար ֆէնտա պիր հալ տիր պու։ —պիզի

բուն ամենէն խիստը, Գ. Գոնալդ։ Ընտանեաց կազմութիւնը, տէրութեան ալ կազմութեան կը մերձենայ։ Նոքա որ կ'ուզեն տիրապետութիւնը միայն մէջ, պէտք է, բնականաբար, որ միւսոյն մէջ ալ զայն փնտռեն։

Բարեբաղդաբար, նոյն իսկ արդարութիւնն ալ ունի իւր տրամաբանութիւնը, որում, վաղ կամ անագան, պատմութիւնը իրաւունք պիտի տայ։

Նոյնը կը տեսնենք հռովմէական ընկերութեան մէջ, ինչ որ հրէականին մէջ։ Ապահարզանը անոնց մէջ ալ չատ չանցաւ, գործադրուեցաւ, կնարձակման դժնդակ պարտականութեան դործադրումէն ետք։

Ապահարզանի պատճառները կնոջ դէմ կամ փոխադարձ էին կամ մանաւոր։ Ամուսին մը կրնար ամուսնական կապը խզել.

Երբ կինը կամաւ վիժած լինէր ծնունդը.

Երբ այրերու հետ բաղնիք գացած ըլլար.

Երբ, առանց ամուսնոյն հաւանութեան, օտարականաց հետ կերած ըլլար։

Երբ ամուսնական բնակութենէ դուրս գիշեր անցուցած ըլլար։

Դարձեալ, Հռովմայեցւոց մի սովորոյթն էր, երբ ճանբորդութենէ վերադառնային, իրենց կիները դիմաւորելու յղել, որպէս զի ուրիշէն չլսեն իւրեանց այրերուն դարձը։

Իսկ Աթենացւոց մէջ, որոնք իրենց վարուց ազնուութեամբ և սովորութեանց քաղցրութեամբ միշտ նշանաւոր եղան, ապահարզանէն առաջ կնարձակումը չհաստատուեցաւ, որպէս Հրէից և Հռովմայեցւոց մէջ։

Ապահարզանը հանդիսապէս նուիրագործուած կը դանենք հոն Սոլոնի օրէնքներով։ Միայն ապահարզանի ձեւերը և զայն բացատրող բառերը ինչպէս ամուսնոյ էին, հոն, ինչպէս բոլոր այլուրեք, նոյն իսկ կանանց վերաբերող օրէնքը չինողներ ամուսիններն ըլլալով, ուստի՝ կը կոչուէր, քանի որ երբ կնոջ կողմէն պահանջուած ըլլար, ապա՝ կը կոչուէր։

Ակնոյ զատ, կինը, իւր խնդրագիրը դատաւորին ցուցնելու սահմանադրական ենթակայ էր, ստիպողականութիւն մը, յորմէ ամուսինը ազատ էր։

Ուրեմն ապահարզանը հրէական ընկերութեան մէջ ալ կայ, հեթանոս ընկերութեան մէջ ալ։ Սա կը գտնուի նաեւ քրիստոնէական ընկերութեան մէջ։

Ոչ եկեղեցւոյ հարք և ոչ Սիւնհոդոսք, ապահարզանի խնդրոյն վրայ ձայնակից եղած չեն։ Ամուսնութեան անլուծանելիութեան դաւոյ, եկեղեցւոյ վարդապետութեանց քարոզութիւնը ճիշդ կը հանդիպի այնպիսի արիւնհեղական մրցումներու ժամանակին, որոնք կ'ըլլային ընդ մէջ «Հոգեւոր» և «Ժամանակաւոր» զօրութեանց։

Ամուսնութիւնները անքակտելի հռչակելով, կամ մանաւանդ, զանոնք լուծելու իրաւունքը իրենց վերապահելով, պապերը իրենց կարեւոր և կանոնաւոր միջամտութիւնը կ'ընէին իշխաններու ընտանեաց մէջ։

Անոնք կ'ապահովցնէին այն զօրութիւնը, որով կը գերէին թագաւորներու կիրքերը Սուրբ-Աթոռի ճոխ տեսիլներով. կը պահէին մի գարշելի կապը, ի պատիժ բմբոստ իշխանաց, և կը քակէին զայն ի վարձատրութիւն հնազանդիցն։

(Շարունակելի)

ԼԱԹԱՅԻՖ

—Կէտի-Փաշաան նէ՞ չբդար.

—Պէլէ+էն իշխանպար ըլա, եէ+էէ-ղէ- ժէօն-ժանլար չբդար։

Կէշէնլէրատ, շու սոնրա քիլէրատէն պիր թաղբմը, գահվէնին պիրինատ օթուրուպ, վարաք հա՛, կէլսի հա՛, ղարբարբմ, տէր իւքէն, պիր սէրիսոշուն պիրի, պօղազրնա գատար չագմըշ օլսուղու, մէ անագատ տուրաճաղ վագթի պուլունմատըղը հալատ, իչէրի կիրտիլինատ, գահվէճի մէրգումա խիթատէն,

—Նէ՞ եարայօրսուն, եա՛հու, տէօրթ թարաֆա տէվրիլիւօրսուն,

—Պիր չէյ ճիյէղ եարբաղմըմեօգ, շունչար, քեսդրատա չարբբեօրլար, պէնատէ տուվարա . . .

* *

—Իսթանպոլ գալաբրբմլարընտա կէօրիւլէն պաշլբճա մահսուլաթ գա՞նղըլարը տբը։

—Գոլճա չամուր իլէ, ալէա՛, պէվլի՞ սօգաղ քէօբէքլէրի . . .։

Շու սոնրա քիլէրին հէլէ պիգիմ ինանմիպ-է գբյմէթի եօգ իսէ ալ, Փարիս ժուհուտէրէսի էնտարնատա, Ֆրանսարզարը էլինէ կէշմիշ օրտա խալ, օղդա՞ պէլբի Ֆրանգա դատար սամբլբը խալ։

*

—Զարմա՛յր, շու ճիզմիթ բարբաղարընն Անատոլուեա կէլմէլէրինէ նէ՞ տէրսին . .։

—Նէ՞ տէնէճէկիմ, տէնիզէ տիւշէն եբլանա սարբլբը, ոնարատա հէր եէրատէն իւմիսի քէսմիկերտէ, զէվալը Անատոլուլարա կէլմիշլէր, ճէնէթի ճէհէնէնէմ ախղ ալ իթարբը ելմէկէ չբդբշբյորլար . .։

* *

Ճէնապը աշդ.

Էվվէլբի կիւն պիր մահէլատէ, մէղբիւր բօման օղումագտա իքէն, Սթա-Բիւնին,

—Պէն էյի պիր ավ քէօբէկիյիմ...

Համբիկ տպապար իշիթմիկինատ,

—Նէ՞, նէ՞, ավ քէօբէկի մի իմիշ . . .

Էվվէթ, տէտի հաղբրանատ պիրի, եանի սիզին կիպի պուրնու ուզադատան գօղու ալբը իմիշ . . .։

* *

Գուրնազ հէրիֆին պիրիսի պիր գահվէեէ կիտէրէք, պիր իչկի ըմմարլար. Ֆագաթ՝ արատա տիշարը չբդմասր իգթիգա իթատիկինատէն, իչկի իլէ տօլու օլան գատէհին աղբնա պիր քեսդրա գօյարագ, քեսդրաբն իւզէրինէ,

—Իւչնէ Ըէ-էէ-բէէ-ֆ, աէյու եաղար։

Օնատան տահա գուրնազն պիրի-ոի իչին ֆէէմինէ վարբգ, կէյիր, քեսդրաբն ալթ թարաֆքնա տա քէնարսի,

—Պէնատէ Ըէ-էէ-բէէ-ֆ, տէ՛յու եաղար,

Պիզիմ հէրիֆ կէլիպ, շու հալի կէօրիւնճէ, թէհայիւբ իթմէքատէ օլսուն, տիկէր գուրնազ կիւմէքատէն քէնարսինի զապթ իտէմէյօրտու . . .։

* *

Ճիշմանճա պիր քէօյիւ դբբբ, քէօյիւն տօքթօրունա կիթատիկինատէ,

Տօգթ.—Նէ՞ն վար,

—Միտէմատէ պիր սանճբմ վար,

Տօգթ.—Նէ՞բէտէ, կէօսթէր պադբյբմ.

—Շարատա, ա՛հ, միւսիւ, պէն պիլիրիմ պուտնուն նէ՞ օլսուղունու, կէչէն կիւն, ույուբ իքէն, գարնքմա պիր ֆարէ կիթատ, օ՛ վագբթ տան պէրի, պիր աշաղբ, պիր եօ գալբը օյնաեբպ, տուրուբ։ Ա՛հ, նէ՞ եարմալբ պուտնա, միւսիւ,

Տօգթ. կիւլէրէք.—Օ՞, պուտան գօլայ նէ՞ վար, պիրտէ քէտի՞ եուսարբն, պիր սաաթ սոնրա պիր չէյճիյէղին գալմազ։

* *

Խաղնէյի էվրագտան.

Ինսանէն միզանը, լիսանը տբբ։

* *

Հէր վագբթ չօղ սէօյլէմէք, հիչ պիր չէյ պիլմէմէքտէն իլէրի կէլիր։

* *

Էն ֆէնա սանաաթ, սանաաթ. սբզբգ տբբ։

ԱԶԳՔ

ԻՐԱԳԻՏՈՒԹԻՒՆ

ԻՊԷՏՍ ԱՇԱԿԵՐՏԱՑ

Գին 5 զրուշ

ԲԱՑԱՏՐՈՒԹԻՒՆ

կամ

ԵՂԱՆԱԿ ՈՒՍՈՒՑՄԱՆ

ԻՊԷՏՍ Վ.ԱՐԹԱՊԵՏԱՑ

Գին 5 զրուշ

ԱՇԽԱՏԱՍԻՐԵԱՑ

Մ. Ց. ԱՂԱՊԱԼԵԱՆ

Էվրօբա մէքթէպլէրինատ թատիմ օրմուշ օլան շու ուսուլու թէտրիսին, միլլէթիմիզ մէքթէպլէրինատ տաթի նէշրինէ մէտաբ օլան իշպու տէրս քիթապլարընէն, մէքթէպլէրիմիզ իտարէսի ճանիպինատէն հիւսնիւ գապուլյէթէ մազհար օլաճաղը [illegible] մէջմուլ տուր։

Մեզբիւր քիթ[illegible]ալբ Կրթական տեսչութիւնուն շու[illegible]թիւնէ քի թատարիգնամէսիյլէ մուա[illegible]տագ տբբ։

. . . Մկրտիչ . . . Աղապալեան,

Կրթական տեսչութիւնս ստացաւ Ձեր նոյեմ. 9 ամսաթիւ նամակն, ինչպէս և Ձեր երկասիրած «Իրաղիտութիւն» անուն դասագիրքն և նորա «Բացատրութիւն ի պէտս վարժապետաց» դասատետրն, որ կը ներկայէք մեզ ի վաւերացումն։

Կրթական տեսչութիւնս ի քննին առնելով Ձեր սոյն երկասիրութիւնն զտնանք ազգային ընտանեաց մէջ գործածութեան արժանի գտաւ և վաւերացայց։

Մնամք յարգանօք

Ազգ. կեդ. վարչ. Կրթ. Խորհր.

Մ. Մանդինեան

Կ. Պոլիս, 29 նոյ. 1881

* *

ԿԱՂԱՆԴ

Ֆրէնկեան և վաճառատուն, կեդրոն Նորայրի բառարերթից, կեդրոն Զմիւռնիոյ Մաերեանի գրեանց կեդրոն Տփխիսու Փարոսի Հայաստանեաց Լայն Լայն։

ՀՈՍ

Կաղանդի վերաբերեալ զանազան նուէրներէ, դպրոցական գրքերէ և պատկերներէ զատ կը գտնուին նաև։

Ընտիր մաքարաթիրէ, բարձի և բազուճի համար քանավայի սթամբաներ, քրօշէյի օրինակներ, ծակոտած քանավա թղթեր, կանանց և արանց համար 35 զրշ գնով փանէլալը լուսդրին պօթիներ, Նուպիան կօշիկի ներկեր, զարմանալի ածանութեամբ Պրուսացի խոզլուներ, բաղնիքի թախտիներ, պուրնուզներ։ Կան նաև՝ կաղդուրիչ զուտ քքնեակներ, պօրտօնէր և այլն։

Ամենէն աւելի ծնողք հոս դիմելու են 3 զրշ'ի ձեռին՝ Տօքթօր Փեշտիմալճիանի առողջաբանութենէն մէկ մէկ հատ գնելու՝ եթէ կուզեն որ զաւակներին առողջ և կայտառ ըլլան։

Պոլիս Ուզուն չարշի Քիլիա խանի կից

* *

Ներկայիս պատիւ կը համարիմ ծանուցանել Մեծարգոյ հասարակութեան, որ յառաջիկայ Ս. Ծընընդեան տօնի առթիւ «Ազգային Հիւանդանոցի արհեստարանին» մէջ զանազան տեսակ լաւ կօշիկներ պատրաստուած են, որն որ գոհացուցիչ գիներով կը վաճառին ի Մեծ-Նոր-խան միջնայարկ թիւ 49 Հիւանդանոցի դրասենեակը։

Սիրելի է մեզ հաւատալ, որ Մեծարգոյ Ազգայինք պիտի փութան գնել սոյն արհեստարանի գործերէն, որ գոյացած շահը 600 ի մօտ թշուառ պատսպարելոց պիտոյիցը պիտի յատկանայ։

Դիւսեռնեակը բաց պիտի ըլլայ ժամ 3–11։

13 դեկտ. 1881 (Կ+)

Դրաս. Ազգ. Հիւ.

* *

կէօրսիւն վէ իշիթսինատ, ոէօյլէ. յիպ ճէվապ վիրմէքլիկէ միւղթէ. տիր օլմասընը, տիւնեատա պունատանա միւշքիլ պիր տէրս օլմազ։

—Թէշէքքիւր իթմէլիսիզ քի, պարի կէօրմէքատէ վէ իշիթմէքատէ տիր. —տէ՛յի ճէվապ վիրտի տօգթօր. —չիւնքի, պիւթիւն վիճուտինէ տամամ ինէբէք, կէօրմէմէզ վէ իշիտէմէզ տախի օլապիլիր իտի . . .։

—Պու թէսէլլի, բէք մահզունիյէթպախշ պիր թէսէլլի տիր, տօգթօր էֆէնտի։

—Պիլիրիմ էօյլէ օլմասընը, լաքին, նէ՞ չարբ, եինէ պու գատարը տախի պիր շէյ տիր . . . —չիմտիքքի հալ էօյլէ պիր թէհլիքէ եօգ տուր . . . Ֆագաթ, պու ճիւմլէ տախի, աղբը պիր շէյ տիր . . .։ —Արթբգ, չիմտիքքի հալ պէն կիրիմ . . .։

—Պիր տահա նէ՞ վագբթ կէլէքինիզ։

—Պու աղշամ . . .։

Տօգթօր պբբաղբբ կիթտի, Ժօրժ իլէ Գօրա քէյֆիզին օսարընտա եալբնբզ գալարբար։

—Մանսիէօ Վարթը, պախթըզատան, սիզատէ պէօյլէ էլէմպախշ մէնզարէեէ թէսատիֆ իթտիրլ . . . —տէտի Ժօրժ։

—Տօղրուսու, պէօյլէ պիր մէէրլին զայրի օլան տէհշէթմատիզ մին վուգունատէն տօլաեբ, ապրի մէրթէպէ աճբ տույմագտա. . . —տէ՛յի ճէվապ վիրտի Գօրա, —զանն իտէրսին քի պէնիմ պուրատա պուլունմագբզմ, պիր ուղուրսուզլուգ օլմուշ օլաու . . .։

Գօրա պու լագբրաբլարբը, պիր հէեէճանը տիկ իւզրէ սէօյլէտիկի հալատ, տիր տիր Մարսիալբն եիւղինէ պաղար։

Մարսիալ իւրիւպ տիթբէմէքլիկէ տախի միւղթէտիր տէ՛յիլ իտի իսէտ, Գօրանբն մէղբիւր լապբրաբլարբ վէ մէղբիւր պագբշարբը իւզէրինէ, տէրսունինատ թարիֆ գապուլ իթմէզ սուբէթատ պիր տէրս ու էլէմ հիսս իյլէտիկինատէն, մէղբիւր հիսսիյեաթբ, կէօղ պէպքէրինատէն անլաշբլար, վէ կէօղլէրինի գաբատբ, —չիմտիքքի, քեսֆիֆէյի շիւբհէլէրի թէքրարէն խաթրընա կէլմէքատէ իտիլէր։

Օատ ուշաղբ կէլտի։

—Էֆէնտի, էճզախանէտէն կէլիեօրում. —տէտի մէրգումմ, Ժօրժա, —մէրհէմ, անճագ պիր սաաթտան հազբբ օլապիլէճէք տիր։

—Բէք ալէա, —լաքին տօգթօրսուն թարիֆինի իյի անլատընբզ տիգգամ իթտինի՞զ մի իտի։

—Էվվէթ, էֆէնտիմ, էվվէթ . . .

—Իճբասբ բէք գօլայ պիր շէյ տիր։

—Պէն շիմտի Պօրսաեա կիլմէքլիկէ մէճպուրում, չիմտիքքի, «բանտէվու» վիրմիշիմ տիր . . . —վէ զանէն շիմտիքքի հալ պուրատա պէքլէմէքլիկիմատէ տէ պիր լիզում վէ պիր ֆայիտէ եօգ տուբ. լաքին, պու ճիւմլէ իլէ տախի, սիզին սիրիպ սօգաղ քէօբէքլէրի . . .։

Շու սոնրա քիլէրին հէլէ պիգիմ ինանմիպ-է գբյմէթի եօգ իսէ ալ, Փարիս ժուհուտէրէսի էնտարնատա, Ֆրանսարզարը էլինէ կէշմիշ օրտա խալ, օղդա՞ պէլբի Ֆրանգա դատար սամբլբը խալ։

*

—Զարմա՛յր, շու ճիզմիթ բարբաղարընն Անատոլուեա կէլմէլէրինէ նէ՞ տէրսին . .։

—Նէ՞ տէնէճէկիմ, տէնիզէ տիւշէն եբլանա սարբլբը, ոնարատա հէր եէրատէն իւմիսի քէսմիկերտէ, զէվալը Անատոլուլարա կէլմիշլէր, ճէնէթի ճէհէնէնէմ ախղ ալ իթարբը ելմէկէ չբդբշբյորլար . .։

* *

Ճէնապը աշդ.

Էվվէլբի կիւն պիր մահէլատէ, մէղբիւր բօման օղումագտա իքէն, Սթա-Բիւնին,

—Պէն էյի պիր ավ քէօբէկիյիմ...

Համբիկ տպապար իշիթմիկինատ,

—Նէ՞, նէ՞, ավ քէօբէկի մի իմիշ . . .

Էվվէթ, տէտի հաղբրանատ պիրի, եանի սիզին կիպի պուրնուզադատան գօղու ալբը իմիշ . . .։

* *

Գուրնազ հէրիֆին պիրիսի պիր գահվէեէ կիտէրէք, պիր իչկի ըմմարլար. Ֆագաթ՝ արատա տիշարը չբդմասր իգթիգա իթտիկինատէն, իչկի իլէ տօլու օլան գատէհին աղբնա պիր քեսդրա գօյարագ, քեսդրաբն իւզէրինէ,

—Իւչնէ Ըէ-էէ-բէէ-ֆ, աէյու եաղար։

Օնատան տահա գուրնազն պիրիսի իչին ֆէէմինէ վարբգ, կէյիր, քեսդրաբն ալթ թարաֆքնա տա քէնարսի,

—Պէնատէ Ըէ-էէ-բէէ-ֆ, տէ՛յու եաղար,

Պիզիմ հէրիֆ կէլիպ, շու հալի կէօրիւնճէ, թէհայիւբ իթմէքատէ օլսուն, տիկէր գուրնազ կիւմէքատէն քէնարսինի զապթ իտէմէյօրտու . . .։

* *

Ճիշմանճա պիր քէօյիւ դբբբ, քէօյիւն տօքթօրունա կիթատիկինատէ,

Տօգթ.—Նէ՞ն վար,

—Միտէմատէ պիր սանճբմ վար,

Տօգթ.—Նէ՞բէտէ, կէօսթէր պադբյբմ.

—Շարատա, ա՛հ, միւսիւ, պէն պիլիրիմ պուտնուն նէ՞ օլսուղունու, կէչէն կիւն, ույուբ իքէն, գարնքմա պիր ֆարէ կիթատ, օ՛ վագբթ տան պէրի, պիր աշաղբ, պիր եօ գալբը օյնաեբպ, տուրուբ։ Ա՛հ, նէ՞ եարմալբ պուտնա, միւսիւ,

Տօգթ. կիւլէրէք.—Օ՞, պուտան գօլայ նէ՞ վար, պիրտէ քէտի՞ եուսարբն, պիր սաաթ սոնրա պիր չէյճիյէղին գալմազ։

* *

Խաղնէյի էվրագտան.

Ինսանէն միզանը, լիսանը տբբ։

* *

Հէր վագբթ չօղ սէօյլէմէք, հիչ պիր չէյ պիլմէմէքտէն իլէրի կէլիր։

* *

Էն ֆէնա սանաաթ, սանաաթ. սբզբգ տբբ։

ԱԶԳՔ

ԻՐԱԳԻՏՈՒԹԻՒՆ

ԻՊԷՏՍ ԱՇԱԿԵՐՏԱՑ

Գին 5 զրուշ

ԲԱՑԱՏՐՈՒԹԻՒՆ

կամ

ԵՂԱՆԱԿ ՈՒՍՈՒՑՄԱՆ

ԻՊԷՏՍ Վ.ԱՐԹԱՊԵՏԱՑ

Գին 5 զրուշ

ԱՇԽԱՏԱՍԻՐԵԱՑ

Մ. Ց. ԱՂԱՊԱԼԵԱՆ

Էվրօբա մէքթէպլէրինատ թատիմ օրմուշ օլան շու ուսուլու թէտրիսին, միլլէթիմիզ մէքթէպլէրինատ տաթի նէշրինէ մէտաբ օլան իշպու տէրս քիթապլարընէն, մէքթէպլէրիմիզ իտարէսի ճանիպինատէն հիւսնիւ գապուլյէթէ մազհար օլաճաղը [illegible] մէջմուլ տուր։

Մեզբիւր քիթ[illegible]ալբ Կրթական տեսչութիւնուն շու[illegible]թիւնէ քի թատարիգնամէսիյլէ մուա[illegible]տագ տբբ։

. . . Մկրտիչ . . . Աղապալեան,

Կրթական տեսչութիւնս ստացաւ Ձեր նոյեմ. 9 ամսաթիւ նամակն, ինչպէս և Ձեր երկասիրած «Իրաղիտութիւն» անուն դասագիրքն և նորա «Բացատրութիւն ի պէտս վարժապետաց» դասատետրն, որ կը ներկայէք մեզ ի վաւերացումն։

Կրթական տեսչութիւնս ի քննին առնելով Ձեր սոյն երկասիրութիւնն զտնանք ազգային ընտանեաց մէջ գործածութեան արժանի գտաւ և վաւերացայց։

Մնամք յարգանօք

Ազգ. կեդ. վարչ. Կրթ. Խորհր.

Մ. Մանդինեան

Կ. Պոլիս, 29 նոյ. 1881

* *

ԿԱՂԱՆԴ

Ֆրէնկեան և վաճառատուն, կեդրոն Նորայրի բառարերթից, կեդրոն Զմիւռնիոյ Մաերեանի գրեանց կեդրոն Տփխիսու Փարոսի Հայաստանեաց Լայն Լայն։

ՀՈՍ

Կաղանդի վերաբերեալ զանազան նուէրներէ, դպրոցական գրքերէ և պատկերներէ զատ կը գտնուին նաև։

Ընտիր մաքարաթիրէ, բարձի և բազուճի համար քանավայի սթամբաներ, քրօշէյի օրինակներ, ծակոտած քանավա թղթեր, կանանց և արանց համար 35 զրշ գնով փանէլալը լուսդրին պօթիներ, Նուպիան կօշիկի ներկեր, զարմանալի ածանութեամբ Պրուսացի խոզլուներ, բաղնիքի թախտիներ, պուրնուզներ։ Կան նաև՝ կաղդուրիչ զուտ քքնեակներ, պօրտօնէր և այլն։

Ամենէն աւելի ծնողք հոս դիմելու են 3 զրշ'ի ձեռին՝ Տօքթօր Փեշտիմալճիանի առողջաբանութենէն մէկ մէկ հատ գնելու՝ եթէ կուզեն որ զաւակներին առողջ և կայտառ ըլլան։

Պոլիս Ուզուն չարշի Քիլիա խանի կից

* *

Ներկայիս պատիւ կը համարիմ ծանուցանել Մեծարգոյ հասարակութեան, որ յառաջիկայ Ս. Ծընընդեան տօնի առթիւ «Ազգային Հիւանդանոցի արհեստարանին» մէջ զանազան տեսակ լաւ կօշիկներ պատրաստուած են, որն որ գոհացուցիչ գիներով կը վաճառին ի Մեծ-Նոր-խան միջնայարկ թիւ 49 Հիւանդանոցի դրասենեակը։

Սիրելի է մեզ հաւատալ, որ Մեծարգոյ Ազգայինք պիտի փութան գնել սոյն արհեստարանի գործերէն, որ գոյացած շահը 600 ի մօտ թշուառ պատսպարելոց պիտոյիցը պիտի յատկանայ։

Դիւսեռնեակը բաց պիտի ըլլայ ժամ 3–11։

13 դեկտ. 1881 (Կ+)

Դրաս. Ազգ. Հիւ.

* *

Վաթանըմբղատա իւլլամ ու մէարիֆին նէչրի խուսուսունա իյանէ իտէն Ասիական ընկերութիւն մէնֆաաթընա իճրա իտիլէճէք շու լուսիյաթտա, ճէմիլի վաթանբէրվէրլերին հաղբը պուլունաճաղը չիւպհէտէն միւսթաղնի տիր։

ԹԱՏՐՈՆ ՎԷՐՏԻ

ԲԵՐԱ ՄԵԾ ՓՈՂՈՑ

1881 Դեկ. 18/30, Ո-րբ-Ռ էնէր Ամ 21/2

ԱՐՑԱԲՈՑ ԿԱՐԴԻ ՓԱՌԱՒՈՐ ԵՐԵԿՈՑԹ

Ի ՆՊԱՍՏ

ԱՍԻԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

ԸՆԴ ՀՈԳԱՏԱՐՈՒԹԵԱՄԲ ՊԱՏՈՒԱՐԱԺԱՆ ՏԵԱՐՑ

ԿԱՐԳԱԴԻՐ ՄԱՍՆԱԽՄԲԻ

ՀԱՑԵՐԷՆ ԼԵԶՈՒԱԻ

ՓԱՐԻԶՈՒ ՀՆԱՎԱՃԱՌԸ

Տրամախաղ, մէկ յառաջաբան, հինգ արարուած, երկոտասան պատկերօք։

ԳԱՒԱԹ ՄԸ ԹԷՅ

Մի ծաղաշարժ կատակերգութիւն ի մի արար

—o—

ԵՐԱԺՇՏԱԿԱՆ ԽՈՒՄԲ

Երաժշտական խումբը պիտի բաղկանայ քաջարուեստ 20 նուագածուներէ, որոց պիտի առաջնորդէ ազգային մեծանուն երաժշտապետ Տիգրան էֆէնտի Զուհաբեան։ Արարուածներու միջոցին օրերաներէ հատընտիր կտորներ ինչպէս և Զուհաբեան էֆէնտիի յօրինած Աբշէ Բ.ի նախերգն, Մայր Աբոռի և այլ ազգային նորահնար օրերաներն պիտի նուագուին։

ԱԶԳ. —Սոյն արտաքոյ կարգի թատերական ներկայացումն չքեղ կերպիւ ի հանդէս ածելու համար ո՛և է զոհողութիւն խնայուած չի լինելով Կարգադիր մանաւանդ վստահ է որ թատերասէր ազգայինք պիտի փութան իրենց ներկայութեամբն պատուել սոյն փառաւոր երեկոյթն, յորմէ դոյանալիք հասոյթն պիտի յատկանայ Ասիական մեղուաշան ընկերութեան, որ Հայաստանի վարժարանաց ձրիապէս դասագրքեր հայթայթելու գործն ստանձնած է։

ԳԻՆԵՐ. —Օթեակք. Պէնեուառ 100 դրկն։ Պէլ էթաժ 10 թիւեր 1 1/2 Օսմ. Ոսկի. Մեացեալք 120 դրկն։ Գ. Ցարկ 60 դրկն. Թիկնաթոռ 20։ Նստարան 16։ Բարթէռ և կալլերի 10։ Մոնթք Օթեակաց 10։

Տոմակները այսօրուընէ կը ծախուին հետեւեալ տեղերը.

1. Պոլիս, կամուրջին գլուխը, Վալիտէ Սուլթան խանի զբօսարանը.
2. Պոլիս, Հավուզլու խան, Տէօքմէճեան Միհրան էֆէնտիի սենեակը։
3. Ներկայացման գիշերը Թատրոնին դուռը։

ԸՆԴԱՐՁԱԿ

ՕՐԱՑՈՅՑ

1882 ՏԱՐԻՈՑ

Սկսեալ Սեպտեմբերէն Ազգային Հիւանդանոցի Հայոց

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԱՄԵԱՆ

Երկու հարիւր քառասուն երեսէ բաղկացեալ սոյն ընդարձակ տպագրութիւնը բացի քան Օրացուցէ կը պարունակէ հետաքրքիր կարեւոր ճոխ տեղեկութիւններն.

Վիճակագիր Տաճկաստանի. —Օսմանեան դեսպանք ի զանազան աշխարհս. —Դեսպանք և հիւպատոսք օտար տէրութեանց ի Մայրաքաղաքիս. —Ցանկ Օսմանեան Սուլթանաց. —Իշխանութիւնք ընդ գերիշխանութեամբ Սուլթանին. —Հայրապետութիւնք Հայոց. —Պատրիարքութիւնք. Անդամք Ժողովոյ և Կրօնական ատենի. Անդամք Քաղաքական ատենի և Վարչական սենեկի. Անդամք Ամուսնական սենեկի, և Ազգային Կեդրոնական դատարանի Անհատական սենեկի, և Պաշտօնեայք Պատրիարքարանի. —Ընդարձակ վիճակագրութիւն տէրութեանց՝ Գերմանիոյ, Գաղղիոյ, Անգղիոյ, Աւստրիոյ, Ամերիկայի, Իտալիոյ, Պէլճիքայի, Զուիցերիոյ, Բորդուկալի, Տանիմարքայի, Մէքսիքոյի, Ճաբոնի, Շուէտ-Նորվէկիոյ, Ցունաստանի, Զիլիի, Պարակուատանի, Զինու, Պրազիլիոյ, Սպանիոյ և Հոլանտայի. —Պատմութիւն ժամանակագրական երեւելի անցից. —Նոր ցուցակ գնոց հեռագրութեանց Եւրոպական և Ասիական քաղաքաց Թուրքիոյ. —Նիհ (Թարիֆա) հեռագրի ըստ նոր կարգադրութեան Միջազգային հեռագրութեանց. —Ցուցակ գնոց Եւրոպական Միջազգային Թղթատարութեանց. —Եւրոպական նամակատունք ի Կ. Պոլիս, Գերմանական, Անգլիական, Աւստրիական, Ֆրանսական, Հելլենական և Ռուսական. —Ժամանակացոյց սուրհանդակաց Օսմանեան Միջազգային Թղթատարութեանց. —Ցուցակ գնոց Եւրոպական Տաճկաստանի երկաթուղեաց. —Ցուցակ գնոց և ժամանակացոյց Եգիպտական, Մահմուտիէ, Աւստրիական, Մէսանժիրի-Մարիթիմ, Բաքէ-Էնէ և Ընկ. և Ռուսական ընկերութեան շոգենաւուց. —Տոկոսաւոր և պարգևաւոր արժէթուղթք զլխաւոր տէրութեանց և քաղաքաց Եւրոպիոյ, Ցուցակք պարգևաց. —Այլևայլք, Նորտէնսքէօլտ Շեւէտացւոյն ուղևորութիւնն ի հիւսիսային բևեռն, Ֆիլոքսերա որդը, Զինու պարիսպը, Ցորեն արտադրող երկիրք, Երկաթուղեաց արագութիւնը, Գաղթականութիւն յԱմերիկա, Լրագրաց թիւը, Վաճառականութիւն ոսկւոյ և արծաթի, Գաղթականութիւն Հայոց ի Ճավա. —Ազգային մամուլ. —Գլխաւոր ազգաց դրամներուն բաղդատութիւնը Թուրքիոյ և Ֆրանսայի դրամներուն հետ. —Գլխաւոր ազգաց չափերուն բաղդատութիւնը Թուրքիոյ չափերուն հետ. —Բաղդատական ցուցակ տարածութեանց և բնակչաց Եւրոպական տէրութեանց. —Ծանուցում, Արամեան տպարան և Գրատուն Բարիզու։

Կը ծախուի մանաւորապէս Արամեան տպարանը և ամէն գրավաճառաց քով նաև Ազգային Հիւանդանոցի գրասենեակը։

ԳԻՆ 3 ՂՐՇ.

* *

Մարդասէրներ գրատունը կը ծանուցանէ թէ՝ Ազգ. Հիւանդանոցի Հոգաբարձութեան հրատարակած ընդարձակ Օրացոյցներու վաճառման մի նոր մղում տալու համար, որոշած է Տ. Գէորգ կաթողիկոսի, Տ. Եսայի և Տ. Ներսէս պատրիարքաց կենդանագրերն նուիրել գնողաց։

* *

ԳՐԱՏՈՒՆ

Ս. Ց. ՓԱՓԱԶԵԱՆ

Պահճէ Գաբա—Մուսուրան կոչէ Կոմուրճէ

Ռ- 56

Կը ծանուցուի Արգոյ հասարակութեան թէ վերոյիշեալ գրատունը Կաղանդի առթիւ 1881 դեկ. 20 և 27 կիրակէ օրերը բաց ըլլալով, ամէն տեսակ նուէրներ, Օրացոյց պարզ և փառակալմ, պատկերներ և պատկերազարդ Կաղանդի նուէրներ և այլ [illegible]ական, դպրոցական և [illegible]ական նաև Տիւսմոյր, [illegible] Փարիզ, Զինկեանէ Գրքեր [illegible] Գրքեր ամէն տեսակ [illegible]քեր խիստ ժան գներով. մեծ [illegible]ութեամբ գնողներուն [illegible] զեղչ կը լինի։

* *

ԳԱՂՂԻԵՐԷՆ ԼԵԶՈՒԻ ԴԱՍԵՐ

Գաղղիերէն լեզուի նշանաւոր ուսուցիչ Ն. Սիմոնեան էֆէնտի պատրաստուած է այս անգամ Գաղղիերէն լեզուի գիշերային դասեր աւանդել թէ՛ նորուս և թէ՛ արդէն յառաջացեալ պատանեաց ու երիտասարդաց։

Դասարան յատկացեալ է Պոլիս 'ի Գուր-գաբու Նշանճը ճատէսի թիւ 57 Սուրէնեան Վարժարանը. դասերը պիտի տրուին երկուշաբթի և ուրբաթ գիշերները. եթէ դասատուաց թիւն տասնեհինգի հասնի, դասերը պիտի սկսին աւանդուիլ դեկտ. 11ին, արդէն հինգ աշակերտք կան ստորագրեալ. ուրիշ ստորագրուիլ ուզողներ պէտք է այժմէն երկուշաբթի իրիկունները ժամը 11–12, ուրբաթ գիշերները 11 էն մինչև 3։

ԻԼԱՆԱԹ

ԷՃԶԱԽԱՆԷԻ ԻՍՊԷՋԱՐԵԱՆ ՊԻՐԱՏԷՐԼԷՐ

Իսթանպոլտա Պաղչէ-գաբուսունտա, Էմթաա կէօրիւկիւ դարչուսընտա քիւչատ խյէտիկիմիզ 43 նիմէրօլու էֆզանէմիզ իչին քեաֆֆէյի իլաճլարըմըզը էվրօպատան հէնուզ ճէլլ խյէմիշ օլուպ, քեաֆֆէյի իսթիհդարաթըմըզը տախի, տիզգաթը թամամ իլէ հաղբրլամըշ օլտուղումըզը տօգթօր էֆէնտիլերէ վէ միւթէպէր եհալիմիզէ իլան իտէրիզ։

Մէվսիմ իգթիզասընա, պալըգ եաղը խթիմալ իթմէքտէ օլան զէվաթա, դարըշըզ վէ պօղուլմուշ եաղլարտան իէթինագ իթմէք խթէտիքլէրինտէ, հէնուզ կէթիրթմիշ օլտուղումուզ Բէթերմօլէր ֆապրիգասընըն հալիս մարինօ պալըզը էյլէրինին եաղընտան իշթիրա իթմէլերինի հալիսանէ պէեան իտէրիզ։

Իլաճլարըն եարբլմասընա ֆէվգէլատէ տիզգաթ օլունմագտա օլտուղու կիպի, ֆիյաթճա տախի, իտարէ իտէպիլէճէկինտէն զիյատէ թալէպ իթմէմէյի քէնտիմիզէ մէսլէք իթթիխազ իթմիշ օլտուղումուզտան, թէշրիֆ իտէն միւշթէրիլէրին մէճլիսու գալաճագլարը պի իշթիպահ արը։

Էֆզ. խանէմիզ, մէմլէքէթիմիզին էն միւթէպէր տօգթօրլարընտան, տօգթօր Պ. Թիւրապեան էֆէնտի տէվամ իթմէքտէ օլուպ, բազար կիւնլէրըձէն մասատա, հէր կիւն սաաթ 6տան 9ա գատար հասթալարընա պագմագտա տըր, վէ կէօղ, գալագ թապիպի տօգթօր Գուրթամիրիս տախի հէր կիւն հասթալարընը սաաթ 7 1/2տան 9ա գատար գապուլ իթմէքտէ օլուպ, սայիր միւթէպէր տօգթօրլարտան տախի տէվամ իտէնլէր վարտըր։

Ճ. ԻՍՊԷՋԷՐԵԱՆ

ԻԼԱՆԸ ՄՈՒՀԻՄՄ

1882 Յունվար 2տէ Սաքսօնիա զայէթ ֆայտէլի լօթարիասընըն պիրինճի չէքիլի իճրա օլունաճագ, Յունվար 11տէ, Համպուրկ լօթարիասընըն իքինճի չէքիլի, Յունվար 15տէ Պրօնշիրակ լօթարիասը։

Հէր պիր լօթարիա 100,000 նիմէրօտան միւրէքքէպ տիր, պու նիմէրօլարըն եարըսընտան զիեատէսի գազանաճագ տըր։

Էն պիյիւք իքրամիյէլէր չունլար տըրլար 625,000 ֆր. 562,500 ֆր. 500,000 ֆր. 375,000 ֆր. 312,500 ֆր. 250,000 ֆր. 187,500 ֆր. 125,000 ֆր. վէ զայրիհիմ։

Մէզքիւր լօթարիալարըն պիլէթլէրինտէն սաթըն ալմագ թամ ֆուրսաթ տըր, զիրա սէնէ պաշը օլմագ միւնասէպէթիյլէ, եըլպաշըլըգ օլմագ իւզէրէ գօճման պիր մէպլաղա մալիք օլունապիլինէճէք տիր։

Մէզքիւր պիլէթլէրտէն սաթըն ալմագ իսթէճէն, Գալաթատա, Գումխիօն խանընընա նումէրօ 18տէ Մ. ժ. Տ. Ծանէթթօնուն մաղազասընա միւրաճաաթ խյէմէլէրի լաղըմ կէլիր։ Մ. Ծանէթթօ իւթթար իտէր քի, եագըն վագըթտա 153,000 ֆր. թիճարէթ իթմիշ օլուպ, քէնտիսինին էլինյէ սաթըլան ֆիլէթլէր, իքրամիյէ գազանտրգլարը հալտէ, նօգթասը նօգթասընա թէէտիյէճէ մէսուլ տուր։

Մէզքիւր մաղազատա հէր նէվ պանքա իշլէրի կէօրիւլիւր, քէզա Իսթանպոլ, Լօնտրա, Փարիս, Վիէննա, Սէն-Բէթերբուրգ, Նաբօլի, Աթինա, Պուքրէշ, Մատրիտ, Օտէսա, Լէյբցիկ, Համպուրկ վէ Պրօնշիրակ պօրսալարը /չին հէր նէվի էվամիր գապուլ օլունուր։

Իսթանպոլ, 26 դեկտ. 1881

ՏՕԳԹՕՐ Գ. Ս. ՏՕՊՐԱՇԵԱՆ

Միւմիլէյհ Տօգթօր՝ սինին չէպպապէյինի Լօնտրանընը թըպկիյէ տար իւլ ֆիւնունը յա խասթախանէսինտէ իմթար իտուպ, քէմալի իզզ ու շէրէֆ իլէ թէպպապէթ, ճէրբահրդ վէ լավուիմալրդ տիբլօմալարընը ալարդան վէ Լօնտրադագիկէր իւքի խասթախանէսէ տէ հէքիմլիք իթմիքտէն սօնրա, շիմտի Իսթանպոլա ավէտի իթմիշ տիր։

Միւմիլէյհ Տօգթօր Տօպրաշեան, Իսթանպոլտա կէսիկ բուշատա Մէրտիվէնի նամ Բուսմ քիլիսէսինին եօպարքի պըլուսընտա, Զաարրճը Ահմէտ նամ սօղագտա 12 նիմէրօլու խանէսէ իգամէթ իթմտիկինի, վէ հէր կիւն էօյլէնէ գատար օրաստա պուլունարագ, քէնտույէ միւրաճաաթ իտէն խասթէկեանը թէատավի իյլէտիկինի միթէպէր էհալիյէ իլան իտէր։

Քէզալիք թապիպի միւմիլէյհ, հէր բազար իրթէսի կիւնլէրի էօյլէնտէն պիր սաաթ սօնրա, խանէի մէզքիւրէ կիտէն ֆագիր խասթէկեանը մէճճանէն թէատավի իտէճէկինի տախի իյան էյլէր։

Ալի պէյ չիֆթլիքի հիւմաեունը մէրպութաթընտան Եարբմ Պէրզոստա վագի Քիլար պուրնունտան Գուրտ պուրնունա գատար օլան հուտուտ իլէ մահտուտ Սայտի մահի կէօրիւնիւն, ուզդան եէտի սէնէսի գասբմինտան իթթիպաբէն պիր սէնէ միւատէթ, վէ օն պէշ լիրաեը Օսմանի պէտէլի իճար իլէ թալիպի իւհտէսինտէ թէզ ադրիւր իթմիշ օլմաղլէ, պունտան զիեատէեէ թալիպ օլանլարը, մահը բումինին օն եէտինճի բէնչէմինի կիւնիւ խազինէեի խասէեէ կէլմէլէրի։

Զիֆթլիքի մէզքուր միւշթէրիլէթընտան Եարբմ Պէրզոստա վագի խան վէ պագալ ալի քէքեանընընը ուզդան եէտի սէնէսի գասբմինտան իթթիպաբէն պիր սէնէ միւատէթ, վէ ուէօրիմ պին պէշ եիւզ զուրուշ պէտէլի իճար իլէ թալիպի իւհտէսինտէ թէզ ադրիւր իթմէքլէ, զիեատէեէ թալիպ օլանլարը եէվմի մէզքուրատէ խազինէեի մէզքիւրէեէ կէլմէլէրի։

3—3

ՄՈՒՍՑԷՆԷՑԻ ԽԱՍԹԷԿԵԱՆ

ՏՕԳԹԷՕՐ ՇՈՒԱՐՑ

Էյլէրէն, Եօլէ «ծ-- ալ-ֆ. սաաթ 4ի գատար

40-Պիւյիւք Հէնտէք սօղաղը-40

Տօքթէօրիւ միւմիլէյհին գա պինէսինտէ, հէր նէվի հավա պօշալտըճը, վէ նէֆէս եօլարընա էնվայը էճզա պուխարլարը իւֆլէմէկէ մոխտուս ալէթլեր մէվճուտ օլուպ, ադ ճիկէր վէ պօղաղ վէ պուրուն խասթալըգլարընա խուսուսի օլարագ պագտըղը կիպի, էլէքթրիք ալէթլէրիյլէ իճրա օլունան հէր նէվի թէատավիյի եարբ էսկի կէօքիւզ վէ նէզլէ, վէ պօղմաճա էօքսիրիւք, վէ տիֆթէրի վէ եէլ վէ սինիր խասթալըգլարը, վէ քէօթրիմֆիւք վէ սարա կիպի իլլէթլերին թապիպի խուսուսիի տիր։

Քէզա, կիզլի խասթալըգլար, զայիֆլիք վէ զայրիհիմ։

AGENCE DE BANQUE ET DE CHANGE

ՀԻԶ ՊԻՐ ՇԷՑ ՂԱՑՊ ԻԹՄԷՄԷՔ ՄԱԳՍԷՏԻՑԼԷ ԲԻԱՆԳՕԵԱ ՀԻՍՍԷՄԷՆՏ ՕԼՄԱԳ

Բաղդէթլու միւշթէրիլէրիմի մէճլուսուն իթմէք իւզրէ, թահքը թէէմինէ ալընմը օլարագ, 500 միլիոն ֆրանգ սէրմանէսի օլան Աուբրանս Ֆինանսիէր նամ չիրքէթիւէ միւնասէպաթա կիրիշտիմ։ Մէզքիւր չիրքէթ, սէնէվի չէքիլէճէք գուրալար վասրթասըլա, հիչ տէյիլ իսէ, հէր պիլէթին ֆիլեաթը օլան 100 ֆրանգըն թէէտիեէսինի թէէմին իտէր, վէ ● հալտէ, հէր հանկը ճինս պիլէթ օլուր իսէ օլսուն, հիչ պիր ադէտ զայպ իթմէզ։ Մէզքիւր բիանգօ պիլէթլէրինտէն վէճեաօտ բրամէսլէրինտէն սաթըն ալմագ իսթէճէնէրէ, սէնէվի չէքիլէճէք գուրալար վասրթասըլա, պէհէրինտէ տէրհալ 100էր ֆրանգ թէէտիեէ օլունմագ իւզրէ, Բարիսին Աուբրանս Ֆինանսիէր չիրքէթի պօնօլարընտան պիր վէ եաօտ տահա զիեատէ իթասընա հաղբրըմ։

Պու պօնօլար տա, պիր մըգտար Ֆրանսըզ էահամը ուսմանիեէսինին պիր մասէսէ էմանէթէն գօնուլմուշ օլմասըյլա, թէէմին իտիմիշլէր տիր։ Պինաէն ալէյհ մէզքիւր բիանգօ պիլէթ վէ բրամէսլէրինտէն վագը օլաճագ ադէտէ քեաֆֆէյի զարար վէ զիեանը թէէմին իտէրիմ։ Հէր քէս, հիչ պիր շեյ զայպ իթմէմէյէք, պէնիմ բիանգօ պիլէթլէրիմ վէ բրամէսլէրիմին իւզէրինտէ թայէնի աէնէեէպիլիր։

Սինէոտ տէօրդ տէֆա էտարբը վէ էլէնճէ օլան Մասբլինան էրայինէրինին 1870 սինէոտ էտարբը։

Պիինցիիէ իէրամիեէլէր։ — 200,000 ֆիօրին, 50,000 ֆիօրին, 12,000 ֆիօրին
Սինէոտ էտարբը վէ էլէնճէ օլան Պաս կրան տասիլաբը էտարբը։

Պիինցիիէ իէրամիեէլէր։ — 150,000 ֆիօրին, 15,000 ֆիօրին.
Սինէոտ տէօրդ տեֆա էտարբը տեշիտ օլանաճագ օլան Ավստրիա էռնամը.

Պիինցիիէ իէրամիեէլէր։ — 40,000 ֆիօրին, 20,000 ֆիօրին.

Գալաթա, քէօրիւ եագընընտա, Ա. ԱՏԼԷՐ
Հալաճեան խանընտա Ն. 5

ԻԽԹԱՐ

Բիայէթլու էհալիյէ իթթար օլունուր քի, ՏՕԳԹԷՕՐ ՏԸ ԺՕՆԿՈՒՆ ԱՍԸԼ ԽԱԼԻՍ ՄՕՐԻՆԱ ՊԱԼԸԳ ԵՄՂԸ պունտան պէօյլէ, եարըմշար ինկիլիզ բինթօսու մըղտարընտա օլտուղու հալտէ, չիշէլէր իչինտէ օլարագ սաթըլմագտա տըր։

Պիրէր չէյրէք բինթօ օլարագ սաթըլմագտա օլանլարը Քազվիտի եարբլտրը կէօրիւլմիւշ օլտուղունտան, թօրլաթտըրըլմըշ տըր։

ՄԷԶՔԻԻԷ ՏՕԳԹԷՕՐ ՏԸ ԺՕՆԿՈՒՆ ԱՍԸԼԽԱԼԻՍ ՄՕՐԻՆԱ ՊԱԼԸԳ ԵՄՂԸ, Պէյ օղլուտա, Մ. Գանէֆլի կիւ Պրիթանիք նամ էճզախանէսինտէ, վէ Գալաթատա Եիւքսէք գալտրրըմտա Մ. Վէլիչ վէ գումբանեասը աթիգ մահէլինտէ Մ. ժ. Դագօ էճզախանէսինտէ, վէ Իսթանպոլտա Եէնի ճամիտէ Մ. Մէզիքի վէ գումբանեասը մէրքէզ էճզա մաղազասընտա, վէ Մահմուտ բաշատա 49 նիմէրօլու Մ. Անթոան Զօպան օղլու, վէ Եէնի-ճամի հավլուսունտա, 16 նիմէրօլու Մ. ժագ Ալէքսան էճզախանէլէրինտէ, վէ սայիր քեաֆֆէյի միւթէպէր էճզախանէլէրտէ սաթըլմագտա տըր։

Ա. ԸԼ ԽԷՆՐԻՈՍ
ԷՕԺԷՆ ՄԻԳՈՒ

Գալաթատա, Պանգ Օթթոման աշաղը գաբսուսու գարշըսընտա Ն. 2տէ

ՍԱՐՐԱՖԻՑԷ

ԵՎՐՕՊԱ ՊՕՐՍԱԼԱՐԸ

Բարիս, 27 դեկ.

Ֆրանսըզ ֆոնտսու 3 %	83 85
» » 5 %	113 75
Էսհամը Ուսմանիէ աշըլտը	13-55
» » գարանտը	13-85
1865 Իսթիդրազը	89
1869 »	71-
1873 »	69-
Բուսկի չըմէնտը. Քահվիլա.	61-
Օսմանը Պանգասը	827-50
Դրէտի Լիոնէ	395-
Բուս ֆոնտսու 5 % (1877	93-
Բուսիանըն Շարք իսթիդրազը	59 1/2
Իթալիա ֆոնտսու	90-15
Մըսրը իսթիդ. պիրլէյմիչ	350-
Իսբանեա խարիճի իսթիդրազը	29-1/2
Դամպիօ Լօնտրա իւզէրինէ	25-24

Բարիս, (Պուլվար) 27 դեկ.

Ֆրանսըզ ֆոնտսու 5 %	114- 2 1/2
Էսհամը Ուսմանիէ	13-65

Լօնտրա 27 դեկ.

Ինկիլիզ ֆոնտսիտի	90-3/8
Էսհամը Ուսմանիէ աշըլտը	13-7/16
» » գարանտը	13-3/8
1865 Իսթիդրազը	16-3/4
1869 »	14-7/8
1871 »	71-1/2
1872 (Պոնտի Թոէզօր)	26-1/4
1873 »	13-7/8
Տէվլէթի Ալիէնին 1877 իսթիդ. բազը	85-
Օսմանը Պանդասը	23-1/4
Բուսիա իսթիդրազը 1873	87-
Մըսրը իսթիդրազը պիրլէյմիչ	70-
» իմթիեազը (չըմէնտը.)	91-1/2
Տարբա անիեէ	71-1/4
Մըսրը Լօչիտ իսթիդրազը	90-1/4
1877 Մոնարխիան էսհամը	103-1/2
Դամպիօ Բարիզ	25-56

Վիէննա, 27 դեկ.

Լօնտրա իւզէրինէ գամպիա	119- 5
Բուսէլի տէմիր եօլ թահվիլաթը	29-

ԳԱԼԱԹԱ ՊՕՐՍԱԼԱՐԸ

Էսհ. Ուսմ. դեկտ. 16 ագլմ. գբ.	14-30
» » դեկտ. 17 սպհ. աշ	15-
» » Լեն եիւքսէք	15- 2
» » Լեն աշաղը	15-
» » Սաաթ 5 տէ	15- 2
1863 Իսթիդ. (Մուքօն) 6 % ֆ.	90-
1865 » » 6 % ֆ.	80-
1869 » (Բինար) 6 % ֆ.	75-
1872 » (Պոնտի Թրէզօր	26-
1873 » (Բինար) 6 % ֆ.	70-
Բուսկի չըմէնարֆէր	61-1/2
Տէրբր դուբուշ	-
Հէվալէսիդ »	-
Ալդէ Ֆայիդ »	8-

ԱԳՈՒՈՆԼԱՐ ԳԻՆԱԳԸ

Դրէտի ժէնէրալ 6 %	8- 5
Սօսիէթէ ժէն 6 %	6-10
Իսթանպոլ Պանգասը	11-30
Սօսիէթէ Օթթոման	4-38
Թրամվայ 5 %	380-
Լավրիամ (մատէյն)	185-

ԱԳՅԷԼԷՐԻՆ ԳԻՆԱՑԱՍԸ

Օսմանը լիրասը 100 դրշան	Ղ. Փ.
Ինկիլիզ լիրասը	110-20
Ֆրանսըզ ալթունու	87-38
Բոլ	90-
Դրիմից ալթունու	52-
Պէեազ մէճիտիյէ	107-37
Մէթալիք	203-26
Պէշլիք	209-10
Սէլքըզ	126-12
Պազըր	610-
Գարպոն գայիմէսի գարիք	859-

ԳԱՑՄԷՆԻՆ ԳԻՆԱՑԱՍԸ

Լեն եիւքսէք	940-
Լեն աշաղը	935-
Սաաթ 5 տէ	935-

ՍԱՀԻՊ ՂԱԶԷԹԱ ԿԱՐԱՊԵՏ Ց. ՓԱՆՈՍԵԱՆ